

gazete duvar

kitaP.

Velhasıl,
İletişim Yayınları'ndan...

SAYI: 79 YIL: 2

Gonca Özmen 'bile
isteye' yazıyor!



4

Gonca Özmen 'bile isteye' diyor

13

Gonca Özmen: Geçtiğim yolları bile isteye yazdım

Enver Topaloğlu

21

'Bile İsteye': Arzunun var etme kudreti

Emek Erez

27

Arzu Uçar: Öykü yazmaya içgüdüsel şekilde karar veriyorum

Soner Sert

33

'Devrimi anlamak' inadı

Doğuş Sarpkaya

40

Rüzgara Karşı: İnanç, kararlılık ve cesaretin hikayesi

Adalet Çavdar

45

Etkinlik - Yeni Çıkanlar - Çok Okunanlar

Sayı: 79 | Ekim 2019

Yayın Sahibi

AND Gazetecilik ve Yayıncılık,

San. ve Tic. A.Ş. adına

Vedat Zencir

Genel Yayın Yönetmeni

Ali Duran Topuz

İcra Kurulu Başkanı ve**Sorumlu Yazı İşleri Müdürü**

Ömer Araz

Yazı İşleri Müdürü

Cennet Sepetci / Anıl Mert Özsoy

Kapak Fotoğrafı

Zeki Çelik

Katkıda BulunanlarDeniz Durukan, Enver Topaloğlu, Emek
Erez, Soner Sert, Doğu Sarpkaya**Yönetim Yeri:**

Maslak Mahallesi Ahi Evran Cad.

Nazmi Akbacı İş Merkezi 233-234

Sarıyer/İstanbul

Santral (212) 3463601, Faks (212)

3463635

e-mail: info@gazeteduvar.com.tr

Duvar Kitap'ta yayımlanan yazı,

haber ve fotoğrafların her türlü telif

hakkı AND Gazetecilik ve Yayıncılık

Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir. İzin

alınmadan, kaynak gösterilmeden ve

link verilmeden iktibas edilemez.

Merhaba,

Bu sayımızda şair Gonca Özmen'i kapağımıza taşıdık. Özmen, 11 yıllık aranın ardından Bile İsteğe ile okurlarıyla buluştu.

Gonca Özmen Bile İsteğe'deki şiirlerinde bile isteye yaptım diyor ve bile isteye de anlatıyor her şeyi. O yüzden ağız imgesi de çokça geçiyor şiirlerinde. Ağız kimi zaman sustuklarını anlatmak olarak tezahür ediyor, kimi zaman da aşka giden, muhabbete, cilveye, kahkahaya ve elbette ki dirime giden önemli bir gösterge onun şiirinde. Ses veriyor Gonca Özmen bu bağlamda. "Dipten - sesi / Kederden - sesi / Ayazdan -sesi"yle diyerek, bir başka şiirinde söylediği gibi bizi bir tayın ıslak boynuna bırakıyor. Deniz Durukan yazdı...

Gonca Özmen'in "Bile İsteğe" adlı kitabında belirgin olarak arzuyu görüyoruz ancak bunun yanında olasılıklar, varsayımlar, tükenmeler, olamayışlar, olduramayışlar da karşımıza çıkıyor. Ayrıca şiirlerde baskın bir feminen dilden söz edilebilir, "kadınca bilemeyişlerin" sorgulandığı, günah"a girmenin "suç" olmaktan çıkarıldığı, kadın kadına seslerin, seslenişlerin, dinlemelerin ve birbirinde dinlenmelerin öne çıktığı şiirlerin de kitapta yer aldığını söylememiz gerek. Ayrıca, her şeyin kederi çağırıldığı bugünlerde, Özmen'in "Ay" şiirinde vurguladığı gibi "varlığını hiçbir şeylere armağan etmeyenlerin" arzusunun o var olma kudretini çoğaltan yanına ihtiyacı var. Emek Erez inceledi...

Şair Enver Topaloğlu, Özmen ile Bile İste'deki ev metaforuna ve çağdaş şiire dair sohbet etti.

Şaşırtmayı ve okura soru sordurmayı seven yazar Arzu Uçar'ın öykü kitabı "Bir Küçük Delilik" İthaki Yayınları tarafından raflarda yerini aldı. Soner Sert, "Henüz yazmak istediğim hiçbir şeyi yazamadım ve bundan o kadar mutluyum ki" diyen Uçar ile Bir Küçük Delilik'i ve eserlerindeki gerçeğin yansımalarını konuştu.

Adalet Çavdar ve Doğu Sarpkaya bu sayımıza yazılarıyla katkıda bulunan diğer isimler oldular.

Marifet iltifata tabidir.

İyi okumalar.

Anıl Mert Özsoy



Gonca Özmen 'bile isteye' diyor

Gonca Özmen Bile İsteye'deki şiirlerinde bile isteye yaptım diyor ve bile isteye de anlatıyor her şeyi. O yüzden ağız imgesi de çokça geçiyor şiirlerinde. Ağız kimi zaman sustuklarını anlatmak olarak tezahür ediyor, kimi zaman da aşka giden, muhabbete, cilveye, kahkahaya ve elbette ki dirime giden önemli bir gösterge onun şiirinde. Ses veriyor Gonca Özmen bu bağlamda. "Dipten - sesi / Kederden - sesi / Ayazdan - sesi"yle diyerek, bir başka şiirinde söylediği gibi bizi bir tayın ıslak boynuna bırakıyor.

Deniz Durukan

Gonca Özmen üçüncü şiir kitabı Bile İsteğe ile uzun bir arayışa şahlanarak kapatıyor. İlk kitabı Kuytumda, ikinci kitabı Belki Sessiz'den sonra üçüncü kitabına Bile İsteğe adını vermesi, Özmen'in kuytuları açık alanlara taşımalarının göstergesi. Bu anlamda Bile İsteğe'de, şairin ne var ne yok, tüm çıplaklığıyla ortaya döktüğüne şahit oluyoruz. İlk iki kitabında daha kapalı bir anlatımla ve cinsiyetsiz bir dille okurun karşısına çıkan Özmen, bu sefer hem itirafçı şiirlere imza atıyor hem de dişil sesi vurguluyor. Ancak dişil ses, tüm cinsiyet rollerini tersyüz eden bir tavırla kendini gösteriyor.

Örneğin kitaba adını veren Bile İsteğe adlı şiirde yer alan "Pergelin döndüğü bizden değil" dizesi, metafizik şiirin önde gelen temsilcilerinden İngiliz şair John Donne'nin Vesayet: Yas Tutmayı Yasaklama adlı şiirine bir gönderme. Bu şiirde John Donne'nin pergel imgesiyle yarattığı "kusursuz daire" metaforu aşka, evliliğe, cinsiyet rollerine bakışını da işaret ediyor. Donne, evde onu bekleyecek kadını pergelin sabit ayağı, evden ayrılacak erkeği de pergelin diğer ayağı olarak tasvir ediyor şiirinde. Kadın beklediği ve sabit kaldığı sürece dışarıdaki erkek dönüp pergelin sabit ayağıyla mutlaka birleşecektir. Aslında kısa süreli bir ayrılık üzerine yazılmış olan bu şiirin ana eksenini, sadakat, bağlılık, süreklilik gibi kavramların "kadının sorumluluğu"yla ilişkilendirilmesidir. O "kusursuz daire", adamın geri dönmesi, kadının da olduğu yerde beklemesiyle tamamlanacaktır. İşte Gonca Özmen'in "Pergelin döndüğü bizden değil" dizesi, tüm bu toplumsal cinsiyet rollerini tersyüz eden, kadına ve erkeğe biçilen rolleri alaşağı eden bir tavır işaret ediyor. O pergelin sabit ayağı olmayı reddediyor. Edilgenliği kabul etmiyor.

Aynı tavır Melez adlı şiirinde de sürdürüyor Gonca Özmen. "Dante okudum bir erkeği soydum beyaz" derken Dante Alighieri'nin dünya şiirinde bir başyapıt olan İlahi Komedi'sinde Beatrice'e yüklediği

“

Gonca Özmen'in "Pergelin döndüğü bizden değil" dizesi, tüm bu toplumsal cinsiyet rollerini tersyüz eden, kadına ve erkeğe biçilen rolleri alaşağı eden bir tavır işaret ediyor. O pergelin sabit ayağı olmayı reddediyor. Edilgenliği kabul etmiyor.

“

Ancak siyah, karanlık anlamında da kullanılır Gonca Özmen'in şiirinde. Devletlere, yasa koyuculara biçtiği anlam karanlıktır. Karanlık; devletlerin ayıbı, günahı olarak karşımıza çıkar. Şiire adını veren melez kavramı, Özmen'in tavrını anlamamıza olanak sağlar.

anlama, onun bakışına gönderme yapıyor. O bakışı tersine çeviriyor. Dante'nin unutamadığı platonik aşkı Beatrice, genç yaşta ölmüştür. Dolayısıyla şiirlerde Beatrice, beyaz ve meleksi olarak nitelenir ve uhrevi bir anlam taşır. Dante'nin İlahi Komedyâyla öteki dünyaya yaptığı düşsel bir yolculukta Beatrice'i soyut olarak tasvir etmesi, belki onu ölümünden önce çok yakından tanımamasıyla ilgili. Ancak Dante, aşkı Beatrice'le özdeşleştirdiğinden, kadının varlığını bir anlamda "yokluk"la ilişkilendirmiş olur. Beatrice somut ve insani görünümünden çok soyut, manevi ve ilahi bir görünümle, "Tanrısal dünyayı" yansıtır İlahi Komedyâ'da. Gonca Özmen, bu referansla, "Dante okudum bir erkeği soydum beyaz" derken kadına hayat veriyor, edilgenliğini kırıyor.

Bu anlamda, beyaz imgesi de önemlidir Özmen'in Melez adlı şiirinde. Beyaz kavramı, üzerine yüklenen anlam sayesinde solgunluktan, ölü olmaktan sıyrılır, dirime giden yolu işaret eder. Şiir boyunca "beyaz" vurgusu tekrarlanır, ta ki kararana kadar. Buradaki karalığın gözü karartmayla da ilgisi vardır. Karalık, ayağa kalkmakla, varoluşunu bir nişan gibi göğsünde taşımakla eşleşir. "Dante okudum bir devleti vurdum siyah" diyerek içinde yaşadığı toplumun, karar vericilerin kadın ve erkek üzerinden yürüttükleri tüm hükümleri sarsar. Bu nedenle siyah metaforu, başkaldırının rengi olarak kendine yer bulur.

Ancak siyah, karanlık anlamında da kullanılır Gonca Özmen'in şiirinde. Devletlere, yasa koyuculara biçtiği anlam karanlıktır. Karanlık; devletlerin ayıbı, günahı olarak karşımıza çıkar. Şiire adını veren melez kavramı, Özmen'in tavrını anlamamıza olanak sağlar. Melez şiirinde yaptığı göndermeler, çağrışımlarla (Mesela Dante'nin yaşadığı dönemdeki iki güçlü ailenin, beyazların ve siyahların arasındaki düşmanlıktan yola çıkarak) kendi me-

selesinin de altını çizer. Beyaz ve siyah kavramları bu anlamda kutuplaşmayı, “ikili karşıtlıklar”ı, farklılıkları işaret eder. Özmen’in Melez şiirinde farklı olanın dışlanmasına verdiği tepki, Derrida’nın “ikili karşıtlıklar” üzerine kurulu Batı felsefesine, diline yönelik eleştirisinden izler taşır. Zaten İtiraf adlı şiirinde “Kimselere söyleme Derrida okumadığımızı” diyerek ona bir atıfta bulunmuştur Özmen.

Derrida’ya göre, batı felsefesindeki ikili karşıtlıklar (erkek-kadın, akıl-doğa gibi) varsayımlar üzerine kurulmuştur. Bu ikili karşıtlıklardan birinin diğerinden daha değerli ve gerçek olarak merkezde kabul edilmesi diğerinin de değersiz ve “ikincil” bir konuma indirgenmesidir. Yani ilkini, ikincisi üzerinden daha üstün kılarak kendi “ötekisi”ni yaratan düşünce mantığını kırmaya yönelik, yapısöküm pratiğiyle karşı bir okuma önerir Derrida. Derrida’nın stratejisi, bu yapıyı, tahakkümü ve merkezi kırmaya yöneliktir. İşte tam da bu noktada melez kavramı önem kazanır Gonca Özmen’in şiirinde. Beyaz ve siyah olanın dışında gri alanı gösterme ihtiyacı duyar. Gri alan, tüm egemen yapıyı dönüştürecek güçtedir. Bu anlamda köklere dönme, kimlik arayışı görülmez Gonca Özmen’in şiirinde. Aksine, şiirlerinde köksüzlük, yersizlik, yurtsuzluk duygusuyla karşılaşırız. Köksüzlük, pergelin sabit ayağı olmaya yapılan itirazla örtüşür. (Bu doğrultuda pergel ve kök ile kurduğu bağda, anlam da çok katmanlı ve sabit değildir.) Dolayısıyla, yersizliğin ve köksüzlüğün en belirgin simgesi ev metaforunda karşılık bulur. Mesela Bile İsteye şiirindeki “Sevgilim - beni eve götürme geceleri (...) Götürme beni o apansız kapana / Ev dediğin ne ki kaçtığımın yanında” dizelerinde evi kapana benzetmesi, aile, evlilik gibi kurumlara karşı oluşturduğu mesafeyi imler. Evin kederi, bacadaki kurumdur. Elbette bacadaki kurum, diğer anlamıyla düzen, aile kurumuna bir gönderme olarak çıkar karşımıza. Dolayısıyla ev kaçıklarınının, yani

“

...köklere
dönme, kimlik
arayışı görülmez
Gonca Özmen’in
şiirinde. Aksine,
şiirlerinde köksüzlük,
yersizlik, yurtsuzluk
duygusuyla
karşılaşırız.
Köksüzlük, pergelin
sabit ayağı olmaya
yapılan itirazla
örtüşür.

karşı koyduğu yapının simgesidir. Nihayetinde tüm bunların karşısında nedir ki ev, diye küçümseyici bir tavırla sorduğu sorunun asıl muhatabı sistemin, düzenin ta kendisidir. Ev o halkanın bir dişlisidir sadece. Ama zehir oradan yayılır. Dünyaya Baktığımı Aralık adlı şiirinde “Evde zehir var” demesi de bundandır. Evin zehri, eşyanın konfor vaat eden haki-miyetiyle birlikte ele alınır. Eşya da kurulu düzenin bir parçasıdır. Aile kurumunu konforlu bir kanepeye yerleştiren yapı, duvarları ve kilitli kapılarıyla kusursuz değil, kusurlu dairelerin oluşmasına olanak sağlar. Boş Anma şiiri de şairin kendi özelinden yola çıkarak o kusursuz gibi sunulan kusurlu daireden parçalanarak çıkmanın hikayesini anlatır. Kuşkusuz “serini bitmiş evlerin” kusuruydu bu. Serin imgesi onun şiirinde yaşamı, dirimi işaret eder. Mustafa adlı şiirinde “Beni serin tut Mustafa” demesi, erkeği de erkeklik rollerinden sıyrılmaya davet etmesi anlamını taşır. Ne evin ne de kurumsallaşmış ilişkilerin onu soldurmasına izin vermeyecek bir söylemdir bu. Evin zehri çoğu şiirine sızar. Mesela Mendil şiirindeki “Dönüp ayıbımı severdim” ya da Suç Yoktu şiirindeki “Suç yoktu, sadece dallarımıza su istedik” dizelerini toplumsal olanın yargısına karşı bir eleştiri olarak okumak gerek. Cinsellik insanın doğasında olan bir gereklilik olduğuna göre, aşk ve cinsellik ne ayıptır ne de suçtur. Ayıp olan Emma Goldman’ın söylemiyle “ahlak budalalığı”dır.



Kuytumda, Gonca Özmen, 62 syf., Kırmızı Kedi, 2016

Özellikle de toplumun, ataerkil kültürün ahlak ve namus kavramlarını kadın bedeni üzerinden dayatmasına karşı inadına ayıbı sevmek, bundan utanmamak gerekir. Gonca Özmen’in şiirinde geçen çalı ve kuytu imgeleri de ayıbı işaret eder. Çalılıklar, kuytu-lar gizli kapaklı olan her şeyi simgeler. Ev de kuytu-dur onun için. Evlerde olanlar, üstü örtülen her şey orada başlar. Bu anlamda aşksız kalan evlerin ayıbı daha büyüktür ona göre.

'GÖVDEM KEDERDEN BİR TABANCA'

Gövdeyi de parçalar Gonca Özmen. Kendi gövdesinin parçalanması, ev, aile, evlilik üçgeniyle ifade edilir. Bedenin kontrolü ve ona yönelik tahakkümün en kolay sağlanacağı yapı işaret edilir. Dolayısıyla, “Gövdem kederden bir tabanca/ Üstünde patlamaz değil” derken gövdeyi tabancayla eşleştirir, dokunulduğunda patlayacak hale gelmiş gövdenin her anlamdaki trajedisine değinir. Bunun içinde çiçek gibi susuz kalmış bir gövde de vardır, toplumsal olanın dayattığı kuralların yarattığı gerginlik de. Gövde, aynı zamanda varoluşla da ilişkilendirilir.

O yüzden dibe, en derine, insana, hatta insanın içine bakarak “İnsanın dibinde dipsizliği var” der. Bu dize dolaylı olarak köksüzlükle ilişkilendirilebilse de, insanın varoluş meselesine bakmamızı, varlığın unutulmasını hatırlamamızı da sağlar. Şiirlerinde yer yer geçen kuyu imgesinden hareketle, dipsizliği insanın içindeki kuyu olarak değerlendirebiliriz. Kuyu ve dipsizlik, yani zeminin görünmemesi varlığın, insanın hakikatinin kaybolması olarak yansır şiirlere. O yüzden Göle Yas şiirinde içindeki kuyudan seslenir Özmen. “Ses ver”, “El ver”, “Dal ver”, “Kök ver” diye yankılanır sözleri. Bu seslenişte birbirinin içine geçmiş anlamlar var. Dolayısıyla bu seslenişe iki kez bakmak gerekiyor. Gonca Özmen’in “Ses ver”, “Kök ver kök ver kök ver” demesi, kökü ve özü dilde bulmasıyla ilgilidir. Onun gerçek yurdu, kökü dildir. Sesinin yankısı sözün köküne inmeyi işaret ettiği gibi varlığını da işaret eder. Bu seslenişlerin, kuytudukileri ifşa etmeye yönelik bir çağrısı da vardır. Şiirin ilk dizesinde “Eski bir gölsem kuytuda” demesi bundan. Bu dize ve şiirin tamamı bir yüzleşmeyi de içinde barındırıyor. Ancak Özmen’in

“

Onun gerçek yurdu, kökü dildir. Sesinin yankısı sözün köküne inmeyi işaret ettiği gibi varlığını da işaret eder. Bu seslenişlerin, kuytudukileri ifşa etmeye yönelik bir çağrısı da vardır. Şiirin ilk dizesinde “Eski bir gölsem kuytuda” demesi bundan. Bu dize ve şiirin tamamı bir yüzleşmeyi de içinde barındırıyor.

yüzleşmesi tamamlanma arzusuna da tekabül ediyor. Tamamlanmayı da olmak ve olmamak üzerinden pekiştiriyor. Olamamak, olmamak daha çok Özmen'in aşkla ilgili meselesinde öne çıkıyor. Mesela Gel-Git adlı şiirindeki "Bazen biri gelir / Biri gerçekten gelir / Dokunur bir olmamışlığa" dizesinde geçen olmamışlık, bağlanamamayı, süreklilik sağlayamamayı ifade eder. Aslında onun arzusu, bir elmanın iki yarısı olmaya değil, birken iki olmaya yöneliktir.

Diğer yandan, varlığını feda edecek bir tamamlanmaktan söz etmez Gonca Özmen. Hatta Ay şiirinde "Varlığınız armağan olmasın hiçbir şeylere" derken varoluşu önceler. Bazen "olmamayı", bir "oluş" olarak ele alır. Kuşkusuz bu, bir itirazı içinde barındırır. Hayır dediklerimiz, itirazlarımız, reddettiklerimiz bizi biz yapan şeylerin başında gelmektedir. Dolayısıyla olmak fiili, bir yergiyi de beraberinde getirir. Bakraç şiirinde "İnanmışınız o hayrete ne yapsam varmadım / Herkesler tamdı bir ben olmadım" dizeleri, bu dönemin yapısına, çok çabuk "bir şey" olduğunu sananlara yönelik bir eleştiri okudur.

Onun şiirinde "olmak" aynı zamanda genişlemek, açık alanlara çıkmak olarak da okunabilir. Kapalı alanlar, mesela "ev", genişlik arzusuna ket vuran önemli engellerdir. Özmen'in "ev"le ilgili sorunsalının bir ucu da buraya uzanır. Onun genişlik arzusunu, özgürlük tutkusuyula değerlendirmek de gerek. (Belki bunda bir yörük kızı olmasının, bu genleri taşımasının da etkisi vardır. Elbette genlerinin izini sürmez ama göçebe bir ruhla dünyayı algılaması olası.) Çocukluğu ve ilk gençlik yılları taşrada geçen Gonca Özmen'in daha önceki kitaplarında sokağa taşan taşra sıkıntısı; daralma, kuytu, sessizlik olarak yer almıştı şiirlerinde. Daralma veya taşra sıkıntısı küçük şehirlerin, merkezden uzak olanların



Belki Sessiz, Gonca Özmen, 80 syf., Kırmızı Kedi, 2016

kimsesizliği, kenarda kalmışlığıyla da bağlantılı kuşkusuz. Bile İsteye'deki şiirlerde ise bu duygu bertaraf ediliyor, daralma yerini ferahlamaya bırakıyor. Ama o ferahlıkta da bir yabansılık kendini gösteriyor. Şiirinde sevgiliye "Bendeki taşra geniş odalara alışık değil" demesi hem ince bir ironiyi hem de kendindeki yabansılığı öne çıkarır. Tefenni'de doğanın koynunda büyümüş olmanın verdiği genişlik ve ferahlık hissi, şehir hayatındaki o geniş, konforlu evlerin yabancı olmak şeklinde tezahür ediyor onda. O koca evler, doğanın kucağında büyümüş biri için küçücük bir dünyadır aslında. Dünya ve yaşam bir eve sığdırılmaya çalışılıyordur. Yabancılığı, yabansılığı bu düşünce yapısına yöneliktir. O yabansılıkta uzaklık da, mesafeler de vardır. Şiirlerinde çokça geçen "uzak" imgesi, "Olduğu yerde kalsın uzak - onu unut", "Uzaklar çınlayıp durdu ben bekledim", "Uzun uzak hatmilere baktım" dizelerindeki uzak vurgusu beklemeyi, bakmayı, bütünselliğe varmayı vurgular.

Beklemenin, bakmanın zaman kavramıyla da bağlantısı vardır. Zincir adlı şiirinde "İnsana bakmaya selviler gerek - kökten / kutsalını indirip - tozlu - uzun uzadıya" dizelerinde, insana uzun uzun bakmanın, zamana bakmakla eşdeğer olduğunun altını çizer. Kök'ün "kutsal" ve "toz" kavramlarıyla ele alınması hem mahremiyete hem de geçmişe yönelik vurgudur. Heidegger'in "Dasein'in varlığını oluşturan şey zamansallıktır" sözünden yola çıkarak yorumlayabiliriz bunu. Zaman kavramı onun şiirlerinde olgunlaşmak ve yine "olmak", "oldurmak"la ilişkili olarak ya da tüm oluşları gösteren bir araç olarak ele alınır. Aslında hepsi birbiri içine geçmiş ve birbirini tetikleyen anlamlarla donanır onun şiirinde. O yüzden anlam da çok katmanlıdır. Ve nihayetinde vardığımız nokta aştır. "Sen yine beni bir yastıkta

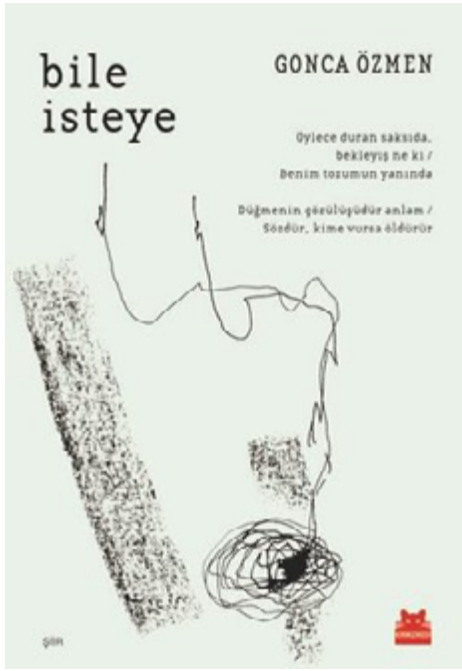
“

Zaman kavramı onun şiirlerinde olgunlaşmak ve yine "olmak", "oldurmak"la ilişkili olarak ya da tüm oluşları gösteren bir araç olarak ele alınır. Aslında hepsi birbiri içine geçmiş ve birbirini tetikleyen anlamlarla donanır onun şiirinde.

beklet // Elma bile zamanını bekler” dizelerinde olduğu gibi. Ve buna hazır olup olmadığını bekleyip görmek ister şair. Belki de şiirinde dediği gibi, “Hem zaman kimine gitmez”.

Ama bir başka şiirinde de “Yan yana durup bir dize olmuşluğumuz bile var” diyecektir. Aşk da bir oluş olduğuna göre, o oluşu da doğal olarak oldukları ve olmadıklarıyla birlikte, kendi tarihselliği içinde anlatır. Kısacası, zaman kavramı, insanın süreç içindeki varoluşunun olanaklarını gerçekleştirmek olarak yansır onun şiirlerine.

Gonca Özmen Bile İsteye’deki şiirlerinde bile isteye yaptım diyor ve bile isteye de anlatıyor her şeyi. O yüzden ağız imgesi de çokça geçiyor şiirlerinde. Ağız kimi zaman sustuklarını anlatmak olarak tezahür ediyor, kimi zaman da aşka giden, muhabbete, cilveye, kahkahaya ve elbette ki dirime giden önemli bir gösterge onun şiirinde. Ses veriyor Gonca Özmen bu bağlamda. “Dipten - sesi / Kederden - sesi / Ayazdan -sesi”yle diyerek, bir başka şiirinde söylediği gibi bizi bir tayın ıslak boynuna bırakıyor.



Bile İsteye, Gonca Özmen, 80 syf., Kırmızı Kedi, 2016



Gonca Özmen: Geçtiğim yolları bile isteye yazdım

Şair Gonca Özmen'in yeni şiir kitabı Bile İsteye Kırmızı Kedi Yayınları tarafından yayımlandı. Özmen, "Geçtiğim yolları bile isteye yazdım."

Enver Topaloğlu

Doksanlı yıllar biterken modern Türkçe şiirde şiir yazan kadınların, yani kısaca şair kadınların sayısı hızla artmaya başladı. Aradan geçen çeyrek asır sonra görüyoruz ki şair kadınlar sesiyle, sözüyle şiirde gerçekten yeni bir kanal, yeni bir alan oluşturdular. Modern Türkçe şiirin eril dilinin yanında, hatta zaman zaman karşısında, o iktidara diklenen, başkaldıran bir dişil dil gelişti. Şiir için önemli ve büyük bir deneyim, bir o kadar da değerinin bilinmesini gerektiren bir kazanç.

Doksanlı yılların sonlarına doğru adını duyuran ve aradan geçen süreçte az yazmasına rağmen kendisine şiiriyle saygın bir yer edinen şair kadınlardan biri de Gonca Özmen (1982). İlk şiiri 1997’de, ilk kitabı “Kuytumda” 2000 yılında yayımlandı. İlk kitabından sekiz yıl sonra ikinci kitabı belki sessiz yayımlandı. Bu arada şiirleriyle dergilerde görüldü şiirle iç içe olmayı sürdürdü. Özmen geçen günlerde yeni şiir kitabı “Bile İsteye” ile bir kez daha okur karşısına çıktı. Gonca Özmen “Bile İsteye”de, bile istemenin cesaretiyle yazılmış ayıbını da seven, günahını da önemseyen şiirlerle on bir yıl aradan sonra şiir okuyula, (o çevreyle sınırlı kalmayacağı, halkayı daha da genişleteceği anlaşılıyor. O zaman okurla diyebiliriz) buluşmuş oldu.

Özmen’e kitabını, şiirleri ve “çokça yaralı olduğu” hayatla. dünyayla olan yüzleşmesini sorduk. O da yanıtladı...

Kitaba adını da veren ilk şiirinde özellikle dikkat çeken iki dize var: “Götürme beni o apansız kapana / Ev dediğin ne ki kaçtığının yanında”. Kitap evle ve evden kaçmayla başlıyor. Senin gibi soralım; ev dediğin nedir ki kaçtığının yanında? Kaçtığın nedir ev dediğinin yanında?

Ev, bir çelişkiler yumağı. Evden kaçmak ve eve bağ-

lanmak arasındaki gerilimi düşün. Kaçış ve arzu arasındaki gerilimi... Bilinci ve bilinçaltını simgeleyen çatı katı ile bodrum katların kavgasını... Jung'a, ama özellikle Bachelard'a bakılsın isterim bu konuda: "The Poetics of Space", büyüleyici bir kitaptır. Eve ve insanın evle kurduğu ilişkiye odaklanır. "Ev, bizim ilk evrenimizdir" diyen Bachelard, mahzenden tavan arasına evi ve varoluşu edebiyat yapıtlarına başvurarak okur. İlhan Berk'in "Şeyler Kitabı: Ev" de oldukça esinleyici bir kaynak. Zeynep Uysal'ın "Metruk Ev" adlı kitabı da... Zengin bir metin diye bakıyorum eve – tüm tarihselliği, toplumsallığı ve insanla olan ilişkisiyle. Sığınılan, korunaklı bir kucak, bir kabuk olan, koruyan kollayan ev; aynı zamanda bireyin özgürlüğüne, özgürleşmesine izin vermeyen, sınırlar koyan, sokağa sırt çeviren, tutucu ve katı bir mekân. "Bile İsteğe"deki şiir öznesi; yerleşikliği, kurulu düzeni simgeleyen, ahlakçı, muhafazakâr evi bir ayak bağı, bir zincir, bir kelepçe olarak görüyor. Ev, bir mülkiyet arzusu ve o tehlikeli arzu, iktidar ilişkisini doğurur. Kendi küçük krallıklarını ilan eder insanlar evlerde. Kamusal alanla özel alanın çatışmasını, toplumsal olanla mahrem olanın ilişkisini açığa çıkarır evler. Evler, bizi biçimler. Evler, bizi boğar, boğazlar. Evler, belki de en ortaya dökülmesi gerekenleri saklar. Evler örter – perde çeker yaşananlara – kırılan kolları yen içinde tutar, görünmez kılmaya çabalar. Evler içlerindeki baskıyı, şiddeti, dehşeti, ensesti, tacizi, tecavüzü gizler. Evler tahakküm kurar bireylerin üstünde. Evler kimlik, benlik algımızı oluşturmada derin izler bırakır. Aidiyet duygusunu dayatır evler ki bu kitaptaki şiir öznesinin aidiyet duygusuyla, mülkiyet arzusuyla, iktidar kavgasıyla, ahlakçılıkla, yerleşiklikle, kurulu düzenle, evlerin içinde olup bitenle, evlerin içinden evlerin dışına taşanlarla poetik ve politik bir kavgası var. Bir korunağı, bir sokulmayı ve sığınmayı, bir kabuğu değil bir açıklığı, açılmayı, özgürleşmeyi arzuluyor "Bile İsteğe"deki şiir öznesi. "Evde zehir var" diyor, "Sevgilim – beni eve götürme geceleri / Beni en çok eve, en çok geceleri" diyor. Bir

“

"Bile İsteğe"deki şiir öznesi; yerleşikliği, kurulu düzeni simgeleyen, ahlakçı, muhafazakâr evi bir ayak bağı, bir zincir, bir kelepçe olarak görüyor. Ev, bir mülkiyet arzusu ve o tehlikeli arzu, iktidar ilişkisini doğurur. Kendi küçük krallıklarını ilan eder insanlar evlerde.

“

Yaratılışları, huyları, alışkanlıkları, ilgileri, zevkleri, özlemleri, idealleri farklı iki kişinin, iki ayrı dünyanın bir araya gelmesi ve birbirini yormadan, yıkmadan, tüketmeden, öldürmeden birlikte günler, geceler, aylar, yıllar geçirmesi ve aşklarını sürdürmeleri kolay mı? Bir sorumluluk içerir her aşk, ama kimse onun derdinde değil. Her aşk özgürlük ister, özen ister.

politik tavır olarak eve, evlere, evlerdeki yaşantılara, ev içlerindeki sevgisizliklere, acılara, iletişimsizliğe başkaldırıyor. Evlerden dışarıya sızan irini, zehri, kiri söylüyor. Aynı biçimde dışarıdan, yani toplumsal, sosyal yaşantıdan içeriye akan kiri pası, zehri... Bilirsin, ev aynı zamanda hem bedenin hem de kadının simgesi. Onu yıkmak istiyor – bedeni de kadını da özgürleştirme çabası bu. Evin içindekiler kuşkusuz toplumsal olana dahil – onun bir yansıması. Evler, çokça yaralı. Toplum, çokça yaralı. Evren, çokça yaralı. Ev içlerinde oynanan evcilik/evlilik oyunları çokça kanlı. Çoğu aile paramparça. Evler, savaş alanı. Evler, birer mezar. Bir hesaplama kitabı “Bile İsteye”. Evlerden, odalardan – içerden, en içerden başlıyor bu yüzleşme. Ev, yuva, aile, beden, rahim, toplum, evren – her biri bir aitlik sorgusu, her biri bir başka azap. Her biriyle yüzleşiyor şiir öznesi – bir cüret bu! Bir başka yaşantıyı arzularak, bir başka düşü büyütme çalışarak, bir başka dili sunarak... Bir yenilenme, bir özgürlük, bir ferahlık, köksüzlük, yurtsuzluk, evsizlik, yani uçuş uçuş bir mekân-sızlık aranışı... Özne olma sürecinin tüm yakıcılığı...

Aşkla, daha doğrusu toplumsal ve ahlaki yönden kabul edilen aşk anlayışıyla, buna göre aşkın klişeleşmiş yaşanma tarzıyla da yer yer sertleşen bir yüzleşme, hesaplama ön plana çıkan sorunlardan biri gibi. Bu konuda neler söylersin?

Evlerle ilgili söylediklerimi rahatlıkla aşklara uyarlayabiliriz. Sanırım Fransızlarındı, şuna yakın bir söz anımsıyorum: “İki kişiye yapılabilecek en büyük kötülük, aynı evde, bir arada yaşamalarını istemektir.” Bir özgürlük yitimi... Bir düz, iki ters bir zorlu örgü... Yaratılışları, huyları, alışkanlıkları, ilgileri, zevkleri, özlemleri, idealleri farklı iki kişinin, iki ayrı dünyanın bir araya gelmesi ve birbirini yormadan, yıkmadan, tüketmeden, öldürmeden birlikte günler, geceler, aylar, yıllar geçirmesi ve aşklarını sürdürmeleri kolay mı? Bir sorumluluk içerir her aşk, ama kimse onun derdinde değil. Her aşk özgürlük ister, özen ister. Aşk, duygusal derinliğini, inceliğini, özverisini kaybetti. O yüzden ne

söyleyebilirim ki aşklarla ilgili – çokça susabilirim, çokça yazıklandırılabirim gibi. Aragon’a hak verdiğimi ekleyebilirim. Evet, “Mutlu aşk yok ki dünyada”. Aşk, çevirisi en zor dil. Tekdüze yaşamların altı çizilecek satırları. Ateşle akraba. Yaşananla söylenen, yazılan, gösterilen öyle farklı ki. Aşklar ha varmış ha yokmuş bugün. Her aşk, her an bir sarsıntıya gebe. Sadabad’ın suları kirlendi, kayıkları çürüdü. Kapitalizm, aşkın da ticaretini yapıyor. Toplumsal ve ahlaki yönden dayatılan toplumsal cinsiyet rollerine, ikiyüzlü ahlak anlayışına cüretle karşı durmanın biricik olanağı kılabilirdiğimiz aşklar da ikiyüzlü artık. Bir başka tüketme hali. Bir başka yağma artık çoğu aşk. Geride posası kalıyor çoğu insanın – içinin külüyle kalakalıyor insan. Ötekini gerek baskı yoluyla gerek sevgiyle kendileştirme ya da kendini ötekileştirme, onu fethetme, arzunun şiddeti ya da tutsak olma yoluyla birey üzerinde baskı kurma... Bir tür yabancılaşma. Jean Baudrillard, yalnızca bedenin ‘utangaç’ olduğu, cinselliğin ise ‘utangaçlık oyunu’ oynadığı ilk aşkın gerçekten güzel olabileceğini söylüyordu ama yanıliyordu. İlk olsun son olsun aşklar yama tutmuyor günümüzde. Kültürüyle, değerleriyle yüzeyselleşen, yozlaşan günümüz dünyasında, yaşanan aşk da yoz; kaybedilen bir aşkın yarası da yüzeyde, derine işlemiyor yazık ki. “Bir acı rüzgâr esince / Sallanmadık dal mı da kalır” dediği bir türküde... Ya da Hannah Arendt’in dediği “Şiddetle değişen bir dünya, ancak daha çok şiddetin varolduğu bir dünya olur.” Aşklarda da dünyadaki, toplumdaki o artan şiddet. Aşklarda da kentlerdeki evler gibi üst üste, nefes bile alamıyor – zehirli, irinli. Aşklarda da aynı vasatlık, aynı yozlaşma, aynı çürüme. Yine de bedensel ve ruhsal hazzın paylaşımı, kaynaşması olarak, yaşama sevinci ve bağlılığını güçlendirerek varoluşa bir anlam katan aşk, geleceğe ilişkin ütöpik düşlemleriyle bir umut kaynağı hâlâ. Özellikle de onu besleyen müziğiyle, heykeli-tablosuyla, edebiyatıyla, sinemasıyla sanattaki aşk biricik ve besleyici ve üretici ve Cemal Süreya’nın dediği gibi iyi ki yıkıcı...

“

Aşklarda da dünyadaki, toplumdaki o artan şiddet. Aşklar da kentlerdeki evler gibi üst üste, nefes bile alamıyor – zehirli, irinli. Aşklarda da aynı vasatlık, aynı yozlaşma, aynı çürüme.

“

Bir dirim kitabı
“Bile İsteğe”. Bir arzu
kitap bir yandan.
Gövdesiyle söyleşen
bir kadın var –
annelik deneyiminin
getirdiklerini de
bu söyleşiye açıkça
katan. Sevgilisiyle
katmer katmer
olmuş, bir yola
çıkılmış el ele – bir
sonsuz yürümek
için ama sonra o eli
bırakmış, o eli artık
bulamamış, o ele
artık inanmamış bir
şiir öznesi.

‘BENİM İÇİN ‘KADIN ŞİİRLERİ’ YA DA ‘KADINLIK ŞİİRLERİ’ GİBİ BİR SINIFLANDIRMA YOK’

Şiirlerde hem kitabın şair kadınının hem de o şairin kadının temsil ettiği Gonca Özmen’in kimliğinden kaynaklanan değişik yaşantı deneyimleri sunuluyor. Bir kadın şiirleri, kadınlık durumu şiirleri gibi de okunuyor kitap. Aslında gibisi fazla. Açık seçik öyle, kadın şiirleri, kadınlık şiirleri... Bu açıdan bakıldığında kadın sözüyle, diliyle, imgesiyle yazılmış şiirlerden oluşan önemli bir kitap “Bile İsteğe”. Hem kitap hem de modern Türkçe şiirin belli başlı sorunlarından olan kadın şiirleri, kadınlık şiirleri konusunda düşüncelerin neler?..

Benim için “kadın şiirleri” ya da “kadınlık şiirleri” gibi bir sınıflama yok. Şiir iyi mi değil mi, imkânları ne kadar çoklu, çağrışımları zengin mi, vardığı ya da varmaya çabaladığı yer neresi, ne kadar derdi var da nasıl inliyor, nasıl bir deneyimi hangi yollarla dilendiriyor, aranırları ne, sahiciliği, yakıcılığı şenlikli mi ona bakarım. Bir yangın, görkemli bir şenliktir de bazen. Ama kitabı dolaşan bir dişil enerji elbette var. Bir dirim kitabı “Bile İsteğe”. Bir arzu kitap bir yandan. Gövdesiyle söyleşen bir kadın var – annelik deneyiminin getirdiklerini de bu söyleşiye açıkça katan. Sevgilisiyle katmer katmer olmuş, bir yola çıkılmış el ele – bir sonsuz yürümek için ama sonra o eli bırakmış, o eli artık bulamamış, o ele artık inanmamış bir şiir öznesi. Beklemiş ama soğumamış. Dinmemiş. Kül olmuş, ama doğmuş yine küllerinden. Vazgeçmemiş – ilençli ama dirençli. Her bir deneyimini tutkuyula, arzuyla sahiplenmiş – hiçbirini yazmaktan, başkalarına göstermekten çekinmemiş. Evi yıkmış, kırık kolu saklayan yeni de yırtmış. Cüretli, harlı, hararetli bir şiir öznesi bu. Seslenen bir şiir öznesi. Bazen okuruna, bazen Ada’ya, bazen Memet’e, bazen Gamze’ye, bazen boşluğa, bazen o olmayan, o yok yere, bazen ol-
durulamayan bir düşe... Yitiklerini de, avuntularını da, günahlarını da sahiplenilen bir kadın. Yapıp eden

-bile isteye- eyleyen bir kadın. Yine olsa yine öyle yapardım, bile isteye yapardım demeye cüret eden. O, bile isteye hali politik bulan – çünkü bir başkaldırıcı da hep yedeğinde, yamacında, gövdesinde, saçlarında tutan. Özne olma, olabilme iddiasını – sahici olma, olabilme inadını tüm çeri çöpüyle deneyimleyen. Ona dayatılanları iplemeyen. Çağırıcı bir kadın. Bir yakınlık, bir yekparelik, bir tamlık aranışında. Sesi kısılmamış bir kadın. Konuşkan bir kadın. Güneşi sur diplerine götürmek isteyen, kendi pıtrağını da, ayazını da, coşkusu da gören ve gösteren, az önce çıkarılmış bir atlet ılıkliğini mih gibi aklında tutan, ayıbını da seven, günahını da önemseyen... Karalığını bir başkasına, karalığını söze, karalığını dünyaya bulaştırmaktan geri durmayan bir kadın!



Varmaktansa yolu yeğlerim. Geçtiğim yolları bile isteye yazdım çünkü. Gececeğim yolları düşleyerek... Varmadım ama. Varmayı istemedim. Varınca biterim. Varınca dinerim. Ben varmadım. Ben dinmedim.

‘VARMAKTANSA YOLU YEĞLERİM’

“Bile İsteğe” bir şiir toplamı, bir kitap olarak okuyanı bir yere vardiıyor... Acaba bu şiirler Gonca Özmen’i nereden getirdi, nereye vardiardı diye sormak istiyorum....

Bile İsteğe’nin her bir okurunun elinden tutup nereye varıyorlarsa ya da nereye var(a)mıyorlarsa ben de onlarla oraya varmak ya da var(a)mamak isterim. Varmaktansa yolu yeğlerim. Geçtiğim yolları bile isteye yazdım çünkü. Gececeğim yolları düşleyerek... Varmadım ama. Varmayı istemedim. Varınca biterim. Varınca dinerim. Ben varmadım. Ben dinmedim. Tekerlemelerden, türkülerden, yaban seslerden, gövdelerden, sözcüklerden geçtim ama sözcüklerle geçtim. Her bir sese, her bir söze hürmetle günlerce, aylarca çalıştım. Bu şiirlere belendim. Onları da işte usuldan bıraktım okurumun önüne. Her birine kıymetle... “Şair, kimsesiz bir mektuptur” diyor ya Metin Altıok, ben de işte okuruma şiirlerimi, kendimi mektup diye gönderdim.

“

Aklımı
harelendiren çok az
şiiirle karşılaşıyorum.
Bir kolaycılık, bir
çalakalemlik, bir
tuhaf hızlı üretim...
Bu hız, çağa uysa
da şiiire uymuyor!
Sadece kendine
kapanma, sadece
kendine hayran
olma, kendinden başı
dönme var yazık ki
çoğu şairde.

‘ARANIP DURMA HALİ ŞİİR BENİM İÇİN’

Son bir soru: Şiirin geçmişi, şimdisi ve geleceği hakkında neler söylemek istersin... Modern Türkçe şiirle ilgili genel bir değerlendirmen vardır elbette...

Bu, uzun uzun cevaplanılası bir soru. Detaylandırılıp örneklerle somutlanması gereken bir soru. Birkaç cümleyle geçiştirmek istemem. Yazık olur şiire de, soruya da, bana da... Yıllardır yazdığım şiirlerde, denemelerde, incelemelerde, tezlerde ve yaptığım söyleşilerde aranıp durduğum yani. Aranıp durma hali şiir benim için – bulma hali değil! Ama şunu da söylemeden geçmeyeyim – giderek vasatlaştığını düşünüyorum şiirin de, şairin de. Aklımı harelendiren çok az şiirle karşılaşıyorum. Bir kolaycılık, bir çalakalemlik, bir tuhaf hızlı üretim... Bu hız, çağa uysa da şiire uymuyor! Sadece kendine kapanma, sadece kendine hayran olma, kendinden başı dönme var yazık ki çoğu şairde. Bir başkasının şiirini irdeleme, anlama çabası; bir başkasının şiirini de kendi şiiri denli sahiplenme, sevme, çoğaltma; çağdaş dünya şiirini yakından izlemeye gayret etme, bunun için aranişlara girme, bir yenilik hevesi, bir başkalık arzusu yok. Elbette çok değerli kimi çalışmaları unutmadan ben de sorayım – hangi şairle ilgili kaç tane kapsamlı, kuşatıcı, öğretici, dönüştürücü, şiire dair düşünce üreten inceleme, deneme, eleştiri kitabı var? Şiire dair çoğu yazı, ‘fazla iddialı’ başlıklarının altında yazık ki cılız, güdük duruyor. Yine de elini taşın altına sokmaya cüret eden birkaç kıymetli isim iyi ki var! Böylelikle biraz soluklanıyor şiir, böylelikle umutsuzluğu yatıştırıp umudu dürtebiliyoruz geleceğe dair.



‘Bile İsteğe’: Arzunun var etme kudreti

Gonca Özmen’in “Bile İsteğe” adlı kitabında belirgin olarak arzuyu görüyoruz ancak bunun yanında olasılıklar, varsayımlar, tükenmeler, olamayışlar, olduramayışlar da karşımıza çıkıyor. Ayrıca şiirlerde baskın bir feminen dilden söz edilebilir, “kadınca bilemeyişlerin” sorgulandığı, günah’a girmenin “suç” olmaktan çıkarıldığı, kadın kadına seslerin, seslenişlerin, dinlemelerin ve birbirinde dinlenmelerin öne çıktığı şiirlerin de kitapta yer aldığını söylememiz gerek. Ayrıca, her şeyin kederi çağırıldığı bugünlerde, Özmen’in “Ay” şiirinde vurguladığı gibi “varlığını hiçbir şeylere armağan etmeyenlerin” arzusunun o var olma kudretini çoğaltan yanına ihtiyacı var.

Emek Erez

“

Dilin “güreşmeye zorlaması” her zaman olumlu olmayabileceği gibi, düşündüren, duygulandıran şekilde kullanımı, tüketimin içinde kaybolup gitmesinin önünde engel olabilir. Bunu biraz daha açarsak tamamıyla biçime dayalı bir şiir üslubu, kesinliklere sığınan, yoruma imkân bırakmayan, ağdalı, yazar otoritesini hissettiren bir dil değil bahsettiğimiz ancak “anlık okuma”ya izin veren, bir parçasıyla tüketime eklenen bir dil de değil.

“Anlık okunurluğun dünyasında dilin kendisinin deneyimini yitirmiş durumdayız. Dil duygumuzu yitirmek de, dilden çok fazlasıyla bağlantımızı yitirmek anlamına gelir. Konuşmamızı çoğunlukla faydacı biçimde kullanmamız onun tazeliğini yok edip gücünü azaltmıştır; şiir başka şeyler dışında yeni baştan tadını çıkarıp ondan zevk almamıza izin verebilir” (Eagleton, 2015: s. 42). Şiir dilinin böyle bir işlevi olduğunu düşünebiliriz. Günümüz dünyasının enformasyon hızı içerisinde kaybolan bir şey de dile dair olanın, yazarın deyişiyle ondaki “duygunun” yokluğudur. Durup düşünmeye, üzerinde akıl yürütmeye vakit bulamadan, hızın içerisinde dil kaybolur, bıraktığı etki azalır. Ayrıca dilin kullanımını “hap bilgi” diyebileceğimiz oldukça kısa metinlere de indirgenmiş durumda çünkü yaşadığımız çağın bize izin verdiği anlatma biçimi buna el veriyor. Böylece dil, duyguyu, bilgiyi, hayal gücünü olabildiğince sınırlı ifade eden bir deneyime dönüşüyor. Bu açıdan konuya bakınca, şiirin bunu kıran, düşündüren dille okuru buluşturan bir rolü olabilir. Eagleton, yukarıda yaptığımız alıntıyı daha çok modern şiir için söylüyor ve bu şiir dili ile ilgili olarak şunu ekliyor: “Yalnızca onu tüketmemize izin vermektense, bizi onunla güreşmeye zorlamıştır” (2015: s. 42). Buna olumlu açıdan da olumsuz açıdan da bakılabilir elbette. Dilin “güreşmeye zorlaması” her zaman olumlu olmayabileceği gibi, düşündüren, duygulandıran şekilde kullanımı, tüketimin içinde kaybolup gitmesinin önünde engel olabilir. Bunu biraz daha açarsak tamamıyla biçime dayalı bir şiir üslubu, kesinliklere sığınan, yoruma imkân bırakmayan, ağdalı, yazar otoritesini hissettiren bir dil değil bahsettiğimiz ancak “anlık okuma”ya izin veren, bir parçasıyla tüketime eklenen bir dil de değil. Bu nedenle şiir üzerine düşünmek ve üzerine konuşmak önemli, en azından dile duygusunu yeniden kazandırmak ve onunla olan bağlantımızı tamamen yitirmemek için.

Bu girişin sebebi, Gonca Özmen'in "Bile İsteğe" adlı kitabından bahsedebilmek için. Özmen'in şiirleri daha çok öznenin kendine referans verdiği şiirler, kişinin kendisiyle, bedeniyle, duygularıyla oynayan ve bir şekilde deneyimlenmiş olanı da hatırlatan bir yanı var. Deneyim önemli çünkü yokluğu aynı zamanda öznenin yokluğu ve silinişi demek. Özmen, bu anlamda şiirlerinde özneyi öne çıkarıyor, genellikle bir ben dili ortaya koyarak; aşkı, tutkuyu, arzuyu, kederi yaşamış olanın duygusundan yansıtan bir üslup kuruyor. Bu da etkiyi arttırıyor, şiir üslûbu, onu şiir yapan dil, okurda yarattığı duygusal durumla da yakından ilişkili bu nedenle şiir metinleri okunduktan sonra ana fikrini çıkarabileceğimiz bir metinden çok kişi de bıraktığı duyguyla kendini var ediyor. Eagleton bu durumu şöyle ifade ediyor: "Şiirin özeti her zaman el kitabındakinden daha az resmi olma eğilimindedir. Şiir bize yapılan bir şeydir, yalnızca bize söylenen bir şey değildir" (2015: s. 43). Yani şiir için içine bedeni de dâhil eder, bu yanıyla bizde duygulanış ortaya çıkarabilir diğer metinler de okuru duygusal açıdan etkileyebilir ancak sanıyorum şiir metinlerinin yarattığı etki biraz daha güçlü. Özmen'in "Bile İsteğe" adlı metninin bu açılardan üzerinde durmaya değer olduğu söylenebilir.

“

Yani şiir için içine bedeni de dâhil eder, bu yanıyla bizde duygulanış ortaya çıkarabilir diğer metinler de okuru duygusal açıdan etkileyebilir ancak sanıyorum şiir metinlerinin yarattığı etki biraz daha güçlü. Özmen'in "Bile İsteğe" adlı metninin bu açılardan üzerinde durmaya değer olduğu söylenebilir.

ARZUYU ÇAĞIRMAK

Bahsettiğimiz deneyimi okura yansıtan ve dildeki duyguyu okura geçiren şiirlere örnek olarak "Suç Yoktu"yu verebiliriz:

"Narın tanesindendi döküldük
Dedim o boşluğa gideyim
Bahçeniz vardı, vardı çözüldük
Oradaydık, bizdik, nemliydik
Dünya dardı, dapdardı
Azıcık genişlesindi istedik



Özmen'in bu şiirinde de fikrimce "Arzu"nun böyle bir anlamı var. Eyleme gücüyle birlikte gelen, başka bir bedenle ilişkili "varolma kudretini" arttıran çoğaltan şiirdeki ifade ile dar olan "dünyayı genişleten" bir arzu.

Suç yoktu, sadece rüzgârın evindeydik
Ölümü gördük, canı sıkılıyordu
Yoktu sevinç koşturan bir topu"

Buradaki yaşanmışlık sinen anlatıya erotik bir dili de eklememiz gerekiyor, Özmen bunu çok göze sokmadan belli bir tınıyla hissettiriyor şiirlerinde ki başka şiirlerinde de benzerini yakalayabiliyoruz. Bu dil "arzu"lu bir dil. Burada "arzu"yu Spinozacı anlamda kullanırsak bu şiiri daha anlaşılır kılabiliriz. Spinoza'da "arzu" basit bir durum olarak ele alınmaz tam tersine insanın temelini oluşturur. Çünkü Misrahi'nin bahsettiği gibi; "Arzu her şeyden önce varlıkta sürüp gitme çabasıdır", "Varlıkta Sürüp gitme çabası" nı şöyle anlatır yazar; "insanda kendini somut olarak, eyleme gücüyle aynı şey demek olan var olma gücünü artırmaya dönük bir çaba ve dinamizm olarak ifade eder. Öyleyse Arzu ne basit bir kuvvet ne de bir içgüdüdür. Arzu kendi gücünü artırmayı amaçlayan belirleyici bir dinamizmdir" (2019: 24). Burada baskılayıcı bir güçten çok kişinin varlığını etkileyen, onu eyleme geçiren bir güçten bahsediyoruz. Özmen'in bu şiirinde de fikrimce "Arzu"nun böyle bir anlamı var. Eyleme gücüyle birlikte gelen, başka bir bedenle ilişkili "varolma kudretini" arttıran çoğaltan şiirdeki ifade ile dar olan "dünyayı genişleten" bir arzu. Suç olarak görülebilecek olanı aşan arzuyu azaltmayan, yine Spinozacı anlamda "keder"i safdışı bırakan bir durum bu çünkü Spinozacı Arzu aynı zamanda varolma gücünün artışıyla ilgili olduğu durumda "neşe"yi de arttıran bir taraf içerir. Şiirin diğer dizeleri şöyle:

"Ara sıra kuşlara gittiğimizdendi
Bir kadın eski bir geceyi
Açar gibi bir camda
Suç yoktu, sadece kabuğun içindeydik
Geçmiş olsun dedik, geçmiş gitmiş olsun
O gökte kayalımdı istedik

İçimizin çekirdeğindendi
Aynı dalda tortoptuk
Suç yoktu, sadece dallarımıza su istedik”

Arzuyu çağırın onu var olma kudretine katan yanı bu dizlerde de görebiliyoruz ki Özmen’in başka şiirlerinde de benzerlerini görmek mümkün.

SATIR SONLARININ İŞLEVSEL KILINMASI

Eagleton’a göre: “Şiirdeki satır sonları her zaman bir şeyi ifade etmez ama her zaman bir şeyi ifade eder hâle getirebilir” (2015: s. 50). Ayrıca satır sonlarının, duyguyu daha belirgin hâle getirmek, ona dikkat çekmek, ritmi artırmak gibi işlevleri de olabilir bu da Eagleton’ın söylediği gibi “ifade eder” hâle gelmenin imkânını sağlar. Şiirdeki duygu karmaşasının önüne geçerek asıl anlatılmak isteneni vurgular bu açıdan Özmen’in “Göle Yas” şiirine bakabiliriz.

“Eski bir gölsem kuytuda
Azaldıysam gün be gün
Uzundur dindiysen
Bitiverecekmiş gibi olduysam
Kök ver kök ver kök ver

Sonsuz bir girdapta uyuyorsam
Örtük, sözün ve tenin altında
Ağırsam kalbime
Susakaldıysam
Dipte-derinde
Ses ver ses ver ses ver

Düğüm düğümsem
Yorulmuşsam yankıma bakmaktan
Gidilmeyene gidiyorsam aklımdan
Kuşlar başlayacaksa az sonra
Dal ver dal ver dal ver”

Bu şiirde son satırların, bir sebeple zor durumda olan öznenin başkasını dayanışmaya çağırmak için işlevsel kılındığına tanık oluyoruz. “Ses ver, el ver, dal ver” bu kullanım çağrıya muhatap ararken bir yandan da şiirin ritmini arttırıyor, diğer dizelerin asıl işlevini vurgulamak için araç olarak kullanılıyor. Böylece Özmen de satır sonlarını işlevsel hâle getirmiş oluyor.



Bile İsteğe, Gonca Özmen, 80 syf., Kırmızı Kedi, 2016

Gonca Özmen’in “Bile İsteğe” adlı kitabında belirgin olarak yukarıda da örneklediğimiz gibi Arzuyu görüyoruz ancak bunun yanında olasılıklar, varsayımlar, tükenmeler, olamayışlar, olduramayışlar da karşımıza çıkıyor. Ayrıca şiirlerde baskın bir feminen dilden söz edilebilir, “kadınca bilemeyişlerin” sorgulandığı, “günah” a girmenin “suç” olmaktan çıkarıldığı, kadın kadına seslerin, seslenişlerin, dinlemelerin ve birbirinde dinlenmelerin öne çıktığı şiirlerin de kitapta yer aldığını söylememiz gerek. Ayrıca, her şeyin kederi çağırdığı bugünlerde, Özmen’in “Ay” şiirinde vurguladığı gibi “varlığını hiçbir şeylere armağan etmeyenlerin” Arzunun o var olma kudretini çoğaltan yanına ihtiyacı var.

Kaynaklar:

Eagleton, T., (2015), “Şiir Nasıl Okunur”, (Çev. Kaya Genç), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Misrahi, R., (2019), “Spinoza Sözlüğü”, (Çev. Ece Durmuş), İstanbul: Otonom Yayıncılık.



Arzu Uçar: Öykü yazmaya içgüdüsel şekilde karar veriyorum

Şaşırtmayı ve okura soru sordurmayı seven yazar Arzu Uçar'ın öykü kitabı "Bir Küçük Delilik" İthaki Yayınları tarafından raflarda yerini aldı. "Henüz yazmak istediğim hiçbir şeyi yazamadım ve bundan o kadar mutluyum ki" diyen Uçar ile Bir Küçük Delilik'i ve eserlerindeki gerçeğin yansımalarını konuştuk.

Soner Sert

“

Bir Küçük Delilik'teyse bireyin kafasını karıştıran, onu normalde sergilemeyeceği davranışlara iten duyguları ve olayları anlatmak istedim. Yine bu kitapta sadece modern, şehirli insanlar değil, terk edilmiş bir Türkmen köyünde yaşayan bir adamın ani öfkesi, ıssız bir kasabada öğretmenlik yapan bir karakterin korkuları gibi daha farklı meseleler de var.

2015 yılında Dış Kapının Mandalı ismini verdiği öykü dosyasıyla Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü'nü alan Arzu Uçar, dört yıl sonra İthaki Yayınları'ndan çıkan Bir Küçük Delilik adını taşıyan yeni öykü kitabıyla okur karşısına çıkıyor.

Aşk üzerine, ölüm, korku, yalnızlık ve delilik üzerine birbirinden farklı on bir öykü ile okura seslenen yazarla, edebiyat ve hayat hususunda bir röportaj yaptık.

Öykülerinizde dikkatimizi en çok çeken temalar; korku, ölüm ve yalnızlık hissi oldu. Bu kavramlar, modernitenin bireyi düşürdüğü hallerin birer göstergesi aynı zamanda. Öykücülük, “şehirli yazarın” kendini anlatma eylemi midir?

İlk kitabım Dış Kapının Mandalı'nı yazarken bu saydığınız temalar etrafında çok dolaşmıştım. Ama asıl çıkış noktam ailemin bana çocukluğumdan beri anlattığı hikâyeler ve o hikâyelerin üstüne eklenen kendi hikâyemdi. Öyküler, Dış Kapının Mandalı'nda 1970'lerden günümüze, küçük bir Ege kasabasından şehre taşınıyordu. Bütün öykülerde ağır basan ortak duygu ise yalnızlıktı. Bir Küçük Delilik'teyse bireyin kafasını karıştıran, onu normalde sergilemeyeceği davranışlara iten duyguları ve olayları anlatmak istedim. Yine bu kitapta sadece modern, şehirli insanlar değil, terk edilmiş bir Türkmen köyünde yaşayan bir adamın ani öfkesi, ıssız bir kasabada öğretmenlik yapan bir karakterin korkuları gibi daha farklı meseleler de var. Dolayısıyla modernitenin bireyi düşürdüğü hâller olarak adlandırmıyorum ben bunları. Korku, ölüm ve yalnızlık var olduğundan bu yana her yerde ve her dönemde takip etti insanlığı ve etmeye devam edecek.

İlk ve son öykünüzde geçen kadın karakterler arasında bir paralellik olduğunu düşünüyoruz. İkisi de ziyadesiyle tedirgin... Bu durumu, karakterlerin evli olmasıyla mı, yoksa günümüzde bekâr da olsa “eve

kapanıp kalmış kadın” için dışarısının ürkütücülüğüyle mi açıklarsınız?

Evet, ilk öyküdeki kadın ve adam, son öyküde yeniden karşımıza çıkıyor. İlk öyküde kadının, son öyküde kocasının gözünden bakıyoruz olanlara. Burada sadece kadın için değil adam için de tedirgin edici durumlar var. İlişkinin her döneminde kendimizi ve karşımızdakini nasıl değiştirdiğimiz ve hasta ettiğimizle ilgileniyor bu öyküler. Sadece kadın açısından ele almıyor bu durumu. Kadın “bir adamın karısı” sıfatıyla arzularını nasıl bastırıyorsa, adam da “koca” sıfatının getirdiği maddi sorumluluklar ve hayalleri arasında bocalayıp duruyor. Bu sırada birbirlerini, kendilerini ve elbette ilişkiyi yıpratıp duruyorlar. Aşk, korkunç bir katile dönüşerek delirtiyor onları.

‘ÖYKÜ YAZMAYA İÇGÜDÜSEL ŞEKİLDE KARAR VERİYORUM’

Öykülerinizin büyük çoğunluğunda birinci tekil anlatım kullanıyorsunuz. Bu tercihin kişisel karşılığı olduğunu kabul etmekle birlikte, yazara sunduğu konfordan ya da “tehlikeden” bahsedelim, istiyoruz. Siz bu durumu nasıl yorumluyorsunuz?

Bunu bilinçli bir şekilde yapıp yapmadığımı çok sordum kendime; özellikle bu ikinci kitapta. Bir hikâye öyküye dönüşmeden önce kafamın içinde dolaşıp dururken aklıma üşüşen diyaloglar ve olaylar o öyküyü nasıl yazacağımı da belirliyor bir şekilde. Dolayısıyla masanın başına oturduğumda karar çoktan verilmiş oluyor. Ben bu tercihi yazdığım iki kitap üzerinden şu şekilde yorumluyorum. Dış Kapının Mandalı’nı yazarken daha önce de belirttiğim gibi çıkış noktam, beni yazmaya iten amaç çocukluğumdan beri dinlediğim hikâyeleri aktarmaktı. İç seslerden çok olaylar ve diyaloglar ağır basıyordu. Bu kitapta ağır basan hikâye anlatıcılığı beni nesnel bir anlatıcı aracılığıyla öyküleri yazmaya yönlendirdi. Bu nedenle öykülerin

“

Bir hikâye öyküye dönüşmeden önce kafamın içinde dolaşıp dururken aklıma üşüşen diyaloglar ve olaylar o öyküyü nasıl yazacağımı da belirliyor bir şekilde. Dolayısıyla masanın başına oturduğumda karar çoktan verilmiş oluyor.

“

Bazen sadece küçücük bir anı parçasıyla başlıyorum bir öyküyü yazmaya ve o anının neden bu kadar çekici geldiğini yazmaya devam ettikçe anlıyorum. Bana anlatılan bir hikâyeyi veya şahit olduğum bir olayı yazmak için işe giriştiğimde ise yazma sürecinin beni başka bir şeyi yazmaya ittiğini görüyorum her seferinde.

çoğunluğu üçüncü tekil şahıs aktarımıyla yazıldı.

Bir Küçük Delilik ise huzursuzluk, korku, nefret, aşk gibi duyguların insanı nasıl hasta ettiği üzerine çok kafa yordüğüm bir yazı deneyimi oldu. Karakterlerin içini kurcalayan bu duyguların hepsi bir bilinmezlik hâliyle güçleniyordu. Dolayısıyla her şeyi bilen bir üçüncü tekil şahıs anlatımı bilinmezin getirdiği tedirginliği dağıtabilir ve karakterleri deliliğe iten olayların örtülü kapılarını aralayıp her şeyi bozabilirdi. Yine de en başta dediğim gibi bu tercih için uzun uzadıya düşünüp başlamıyorum bir öyküyü yazmaya; bu karar içgüdüsel bir şekilde verilmiş oluyor ve sonradan baktığımda neden bu kararı vermiş olduğumu anlıyorum.

Öykülerinizin genel hissi ve sinemayla ilgilenen karakterinizi konu aldığınız öykü, bize Godard'ın sinema ilgili söylediği bir cümleyi hatırlattı: Burjuva sinemacılar gerçeğin yansımalarına odaklanırlar, biz ise bu yansımanın gerçekliği ile ilgileniyoruz. Godard'ın sözünü edebiyata uyarladığımızda, sizce, eserinizde gerçeğin yansımalarına mı odaklanıyorsunuz, yansımanın gerçekliği mi? Çalışmanızın, sınıfsal pozisyonunu nasıl tanımlıyorsunuz?

Öyküler ortak temalar etrafında toplansa da her biri ayrı çıkış noktaları ve yönelimlere sahip. Yazma süreçleri bile çok farklı. Bazen sadece küçücük bir anı parçasıyla başlıyorum bir öyküyü yazmaya ve o anının neden bu kadar çekici geldiğini yazmaya devam ettikçe anlıyorum. Bana anlatılan bir hikâyeyi veya şahit olduğum bir olayı yazmak için işe giriştiğimde ise yazma sürecinin beni başka bir şeyi yazmaya ittiğini görüyorum her seferinde. Bir defasında şöyle bir cümle kurmuştum: “Henüz yazmak istediğim hiçbir şeyi yazamadım ve bundan o kadar mutluyum ki.” Çünkü sonunda ortaya çıkan metne bakınca çıkış noktam çok cılız ve renksiz bir dünya gibi görünüyor gözüme. Buradaki cılız ve renksiz dünya gerçeği

ve onun yansımalarını temsil ediyor. Ama bu cılız dünyaya teşekkür borçluyum, çünkü onu yazmak üzere kalemi elime her aldığımda ondan yola çıkarak bambaşka bir gezegen örüyorum. Yazma sürecinin bu kısmında çok gizemli ve çekici bir taraf var. Çünkü ortaya çıkan öykünün bahsettiğimiz gerçekliği ve yansımalarını içine alan bir yanı oluyor ama aynı zamanda ondan bağımsız bir kimlik kazanıyor. Yazının ruhuyla bütünleştiğimi hissediyorum o anlarda.

“Vatan Haini” isimli öykünüzün yan karakterlerinden biri de eziyet çeken, yaşlı bir eşek. Yazar Arzu Uçar, “ölümü yaklaşan” bu eşeğe bir paragraflık bir yazı yazacak olsa, ne söylerdi?

Arzu Uçar’ın eşeğe söyleyecek bir lafı yok ama Vatan Haini’nin ana karakteri ona ve size şunları söylerdi:

Siz eşeğe mi üzüldünüz? Etrafındaki herkes tarafından korunan, kollanan, hürmet gören ve sevilen eşeğe. Hayatı boyunca kötü muamele görmedi o, kimse ondan yapamayacağı şeyler isteyip canını sıkmadı, benim gibi gencecikken ölümle burun buruna gelmedi. Ben henüz hayatının başında, sapasağlam bir erkeğim. Önümde yaşanacak aşklar, maceralar varken belki de boktan bir tesadüfle öleceğim ve siz hâlâ yaşlı bir eşeğe üzülüyorsunuz, öyle mi? O eşeğe şöyle derdim: “Son günlerinde kendini koru, çünkü ilk fırsatta seni yavru kedilerin yanına göndereceğim. Ailemdeki herkes tarafından bana gösterilmesi gereken sevgi ve anlayışı çaldığın için, kıskançlıktan yapmayacağım bunu. Aynı tarafta olmamıza rağmen beni korumadığın, bencil bir pislik olduğun için öleceksin.”

Lisans eğitiminizden sonra, bir sinema okulunda yüksek lisans eğitimi almışsınız. Öykülerinizden birini bir film yapacak olsanız, hangisini tercih edersiniz?

Ophelia’nın Beklenen Doğumu yüksek lisans eğitimi

sırasında yaptığım çalışma ve okumalardan fazlasıyla beslenen bir öykü. Ali Berktaş'ın Kerbelâ'sı, Çehov'un Martı'sı, Shakespeare'nin Hamlet'i 2010'ların İstanbul'una gelip modern bir çiftin çocuk yapma kararında rol oynuyorlar. Tüm bu oyunların ve yazarlarının hayaletleri öykü boyunca dolaşüyor İstanbul'un evlerinde, parklarında, marketlerinde, otobüslerinde ve barlarında. Bu kadar çeşitli metni içinde barındıran bir öykü, filme uyarlansa nasıl olur diye merak ediyorum. Burada başka bir göz çok önemli, bu yüzden böyle bir film yapılacaksa yönetmeni değil izleyicisi olmak bana daha büyük keyif verir.

Hazırladığınız yeni bir çalışma var mı? Günleriniz nasıl geçiyor?

Okumayı çok seviyorum, benim için yazmaktan daha keyifli bir iş oldu her zaman. Dış Kapının Mandalı 2015 yılında yayımlandı. Onu yazarken üzerimde kendimden başka kimsenin baskısı yoktu. Henüz bir kitabım yayımlanmamıştı, dolayısıyla kimsenin benden bir beklentisi de yoktu. O yüzden bol bol okuyup canım istediği zaman alıyordum kalemi elime. Ama ilk kitap yayımlandıktan sonra bir beklenti oluşuyor; ikinci kitabın yolda olup olmadığı ve ne zaman yayımlanacağıyla ilgili sorular duyuyorsunuz sürekli. Bu inanılmaz bir yük bindirdi omuzlarıma. Dış Kapının Mandalı yayımlandıktan çok kısa bir süre sonra Bir Küçük Delilik'in ilk öyküsünü yazmıştım ama aceleye getirmek istemiyordum. Bir öyküyü tekrar tekrar, değişik biçimlerde yazıp durdum mesela. İçimde korkular ve tedirginlik vardı, bunları elle tutulur bir hâle sokup insanlara göstermek istiyordum. Kitap ortaya çıktığında tüm bu korkulardan arınıyorum ve okumak istediğim kitaplara tümüyle vakit ayırabilirim diye düşünüyordum. Oysa böyle olmadı. Şu an aklımda beni yazmaya iten yeni bir hikâye var; rüyalarımdaya sürekli onunla uğraştığım, uyanır uyanmaz başına oturduğum günler oluyor. Kalan tüm zamanımı ise okunmak için bekleyen kitaplara ayırıyorum



Bir Küçük Delilik, Arzu Uçar, 96 syf., İthaki Yayınları, 2019.



'Devrimi anlamak' inadı

Miéville, Ekim'de bildiğimiz hikayeye farklı bir soluk getiriyor. Bunun için ilk olarak tarihsel kişileri isim olmanın ötesinde birer karakter olarak canlandırıyor yazar. Lenin, “yaşamı boyunca muhalifleri ve arkadaşları onu, gurur kırma konusundaki zalimliği, katılığı ve acımasızlığı için suçlayacakları” ama hayranlık duymaktan, olağanüstü irade gücüne saygı göstermekten geri duramayacakları bir kişi olarak ortaya çıkıyor.

Doğuş Sarpkaya

“

Ekim Devrimi ile ilgili Türkçede pek çok kaynak yayımlandı. Bu eserlerin bir kısmı Bolşevik Partisi'nin resmî söylemlerini sahiplenirken bir kısmı ise özellikle sosyalizmin tarihsel bir döneminin sona erişinin de etkisiyle eleştirel eserler olarak dikkat çektiler.

1917 Ekim Devrimi, egemenlerin iktidarının yıkılmaz olduğuna dair önkabulü yerle bir eden ilk deneyimdi. Yüz iki yıl sonra, devrim kelimesinin anlamının bu kadar aşındığı bir dönemde, Ekim Devrimi üzerine düşünmek, inadına “Devrim eski bir efsane, sosyalizm imkânsız bir ütopya değil!” diyebilme kararlılığının ifadesi olabilir. 1917’de yaşanan bu deneyimi tartışmak, ne eski bir efsaneyi hasretle anma ne de eski güzel günlerin ardından yas tutma eylemidir. China Miéville’in de vurguladığı gibi: “Tarihin ilk sosyalist devriminin tuhaf hikâyesinin kutlanmayı hak ediyor olması, nostalji hatırına olan bir şey değildir. Ekim’in standardı şunu bildirmektedir ki, bazı şeyler bir kez değişti ve bunlar bir kez daha değişebilir.”¹ Ekim Devrimi büyük anlatıların anlamını yitirdiği vaazlarının sürekli tekrarlandığı, katı olan her şeyin buharlaşmaya devam ettiği, insana, umuda, inada dair her şeyin paramparça edilmeye çalışıldığı bir çağda bir şeylerin değişebileceğine dair bir işaret fişegi işlevi de görür. Tam da bu yüzden yaşanan deneyimi enine boyuna tartışabilmek, bu tartışmalardan bir yol haritası çıkarabilmek gerekiyor.

TÜRKÇEDE EKİM DEVRİMİ

Türkiye’de Ekim Devrimi’nin enine boyuna tartışılması için yeterli malzemenin olduğu da aşikar. Ekim Devrimi ile ilgili Türkçede pek çok kaynak yayımlandı. Bu eserlerin bir kısmı Bolşevik Partisi’nin resmî söylemlerini sahiplenirken bir kısmı ise özellikle sosyalizmin tarihsel bir döneminin sona erişinin de etkisiyle eleştirel eserler olarak dikkat çektiler. Ekim Devrimi ile ilgili yayımlanan kitapların çeşitliliği, bu önemli tarihsel dönemin etraflıca tartışılmasına da ön ayak oldu. E. H. Carr’ın üç ciltlik Bolşevik Tarihi çalışması, Lev Troçki’nin Rus Devriminin Tarihi eseri, Alexander Rabinowitch’in Devrime Doğru, Bolşevikler İktidara Geliyor, Bolşevikler İktidarda başlıklı üç ciltlik dizisi, John Reed’in klasikleşmiş Dünyayı

Sarsan On Gün'ü, Marcel Liebman'ın Rus Devrimi eserleri devrimin tüm yönlerini anlamak isteyen okura temel bilgiler sunan ama aynı zamanda devrim üzerine yapılacak tartışmalar konusunda da söz alan eserler olarak raflardaki yerlerini aldılar.

Özellikle 1990'lardan sonra yayımlanan eserlerin bir kısmı ise devrimin eksiklerini ve zaaflarını görmek açısından yararlı kaynaklar oldular. Ayrıntı Yayınları'ndan çıkan Oskar Anweiler'in Rusya'da Sovyetler'i, Maurice Brinton'ın Bolşevikler ve İşçi Denetimi kitapları devrimin kendi kurumlarını eriterek nasıl yozlaştığını anlatmaları açısından önemli eserler olarak dikkat çektiler. 1905'den 1917'ye Rus Devrimleri'nde Murray Bookchin, eleştirel bir devrim okuması yaparak Ekim Devrimi'ne dair farklı bir bakış açısı geliştirebilme imkanı yaratmaya çalıştı. Anarşistlerin devrimi deneyimleme biçimleri ise başlı başına farklı bir devrim portresinin oluşmasına neden olmuştu. Özellikle devrim sonrası günahlarına odaklanan eserler ileride yaşanacak deneyimler için ikaz özelliği taşıdılar. Bu açıdan bakıldığında İda Met'in Kronştad 1921'i, Paul Avrich'in Kendi Belgeleriyle Rus Devriminde Anarşistler'i, Peter Arşinov'un Mahnovşçına / Ukrayna Anarşist Hareketi eseri önemli kaynaklar olduğunu vurgulamalıyız.

Yayınların çeşitliliği okumaların derinleşmesini de tetikledi. Hem bu tetiklenmenin sonucunda hem de devrimin 100. yılına denk gelmesi nedeniyle son yıllarda Ekim Devrimi'ni anlatan kitapların daha fazla basıldığını söyleyebiliriz. Son iki yılda hem bu tarihsel dönemi anlamaya hem de pek çok kez yanlış anlaşılan devrimin önderi Lenin'i merceğe alan önemli kitaplar yayımlandı. Bu kitaplar içerisinde China Miéville'in Ekim'i ve Lars T. Lih'in Lenin ve Lenin'i Yeniden Keşfetmek kitapları özellikle dikkat çektiler.

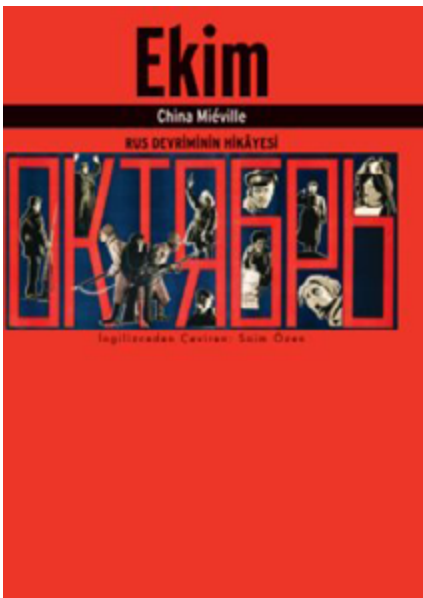
“

Yayınların çeşitliliği okumaların derinleşmesini de tetikledi. Hem bu tetiklenmenin sonucunda hem de devrimin 100. yılına denk gelmesi nedeniyle son yıllarda Ekim Devrimi'ni anlatan kitapların daha fazla basıldığını söyleyebiliriz. Son iki yılda hem bu tarihsel dönemi anlamaya hem de pek çok kez yanlış anlaşılan devrimin önderi Lenin'i merceğe alan önemli kitaplar yayımlandı.

MİÉVILLE'İN EKİM'İ

Son dönemin dikkat çeken fantastik kurgu yazarlarından China Miéville'in Ekim Devrimi'ni anlatan bir inceleme yazması edebiyat severlerin beklediği bir şey değildi kuşkusuz. Üstelik devrimi anlatan pek çok iyi eser varken, bir tane daha yazmanın zorluğu ile başa çıkmak zorunda olması da deli işi bir çaba gibi görünebilirdi. Ama Miéville hem edebiyat severleri hem de tarih tutkunlarını şaşırtacak bir kitap yazmayı başarmış. Yazarı: "Bu kitap daha ziyade, baş döndürücü bir hikâyeyi merak edenler, devrimin ritmi içinde kaybolmaya istekli olanlar için kısa bir giriş" diyerek gerçek bir tevazu gösterse de kanlı canlı bir devrim tarihi kitabı Ekim. Tarih yazımıyla roman yazımı arasındaki benzerliğe vurgu yapan eski tartışmanın üzerine yeniden düşünülmesini talep eden kitabın, birbiriyle akra-ba bu iki farklı türü yeniden barıştırdığı söylenebilir.

Miéville, Ekim'de bildiğimiz hikayeye farklı bir soluk getiriyor. Bunun için ilk olarak tarihsel kişileri isim olmanın ötesinde birer karakter olarak canlandırıyor yazar. Mesela Martov, "zayıf ve bronşitli, neşeli, konuşkan, ama kötü bir hatip ve örgütçülüğü de zayıf olan, o ilk günlerde işçi pozları takınan" ama aynı zamanda dürüstlüğüyle sevilen; Lenin, "yaşamı boyunca muhalifleri ve arkadaşları onu, gurur kırma konusundaki zalimliği, katılığı ve acımasızlığı için suçlayacakları" ama hayranlık duymaktan, olağanüstü irade gücüne saygı göstermekten geri duramayacakları bir kişi olarak ortaya çıkıyor. Stalin'in silikliği, Troçki'nin keskin ve acımasız polemikçiliği, Kerensky'nin yanar dönerliği, Çar Nikolay'ın "ifade, hayal gücü, zekâ, anlayış, kararlılık, şevk yokluğu"... Miéville, devrim sürecinde tarih sahnesinde olan neredeyse tüm kişilerin insan olduğunu hatırlatıyor.



Ekim, China Miéville, Çeviri: Saim Özen, 400 syf., Ayrıntı Yayınları, 2017.

Aynı zamanda metnin yazılma amacının net bir şekilde ortaya konulması da kitabın değerini arttırmış.

Miéville, “1917’de Rusya’nın özellikleri farklı ve önemliydi. Ekim’i, aracılığıyla bugünün mücadelelerini incelemek için basit bir mercek olarak görmek absürt ve gülünç bir miyopluk olur. Ancak uzun bir yüzyıl olmuştu, nefretin ve gaddarlığın uzun süren bir karanlığı, zamanının çirkinliği ve özü. Alacakaranlık, hatta hatırlanan alacakaranlık, hiç ışık olmasından daha iyidir. Devrimden öğrenebileceğimiz hiçbir şey yoktur demek de aynı derecede absürttür.” derken eserin de sınırlarını çizer. Ekim ne sadece bugünü anlamak için rehber ne de devrime dair kötü önyargıların oluşturulacağı bir kitap olarak tasarlanmış. Devrimi inatla sahiplenen, mücadelenin farklı fazlarının olabileceğini ve bu farklılıkları aşmanın yollarının araştırılması gerektiğini sürekli vurgulayan, geleceğe dair umudun her zaman canlı olması gerektiğini unutmayan yazar, Ekim’de ikaz ile öneriler arasında yalpalamayan, derdini net bir şekilde ortaya koyan bir anlatımın olanaklı olduğunu kanıtlamış.

LIH’IN LENİN’İ VE LENİN’İ YENİDEN KEŞFETMEK

China Miéville’in kitabın teşekkür bölümünde özel olarak adını andığı Lars T. Lih’in Lenin ve Lenin’i Yeniden Keşfetmek eserleri ise Ekim Devrimi’nin tartışmasız en önemli şahsiyetini tanımamız ve anlamamız için önemli rehberler olarak dikkat çekiyorlar. Lih, Lenin’de “odak noktasını hem kanlı canlı bir insan olarak Ulyanov hem de onun retorik yaratımı olan N. Lenin üzerinde tutmayı” amaçlarken, Lenin’i Yeniden Keşfetmek’te büyük ustanın en çok yanlış anlaşılın eseri olan Ne Yapmalı’ya odaklanıyor.

Lih’e göre Lenin’in yaşamını kaleme alırken pekçok kişinin yekpare bir kişiden bahsettiğini düşünmesi ciddi bir hatadır. Kimi Lenin biyografileri Lenin’i

“

Lih, Lenin’de “odak noktasını hem kanlı canlı bir insan olarak Ulyanov hem de onun retorik yaratımı olan N. Lenin üzerinde tutmayı” amaçlarken, Lenin’i Yeniden Keşfetmek’te büyük ustanın en çok yanlış anlaşılın eseri olan Ne Yapmalı’ya odaklanıyor.

duygularıyla hareket eden biri olarak görürken kimisi ise korkunç iradesiyle hareket eden duygusuz bir düşünce adamı olduğu konusunda emindir. Lih'e göre ise Lenin ne biri ne de diğedir. İkisinden birini seçmek yerine kanlı canlı bir insan olan Vladimir İlyiç Ulyanov'un, kendi kamusal yansıması N. Lenin ile ilişkisi üzerine odaklanmak gerekir: "N. Lenin'in fikirleri, Ulyanov'un onlara yüklediği duygular olmadan, Ulyanov'un duygusal yaşamı ise N. Lenin'le ilintili fikirler olmadan anlaşılabilir." Böylece hem kahramanımızın insani özelliklerini hem de eserini daha iyi anlama şansımız olacaktır.

Böyle bir yöntem aynı zamanda resmileşen Lenin portresini alt üst edecek bir bakış açısının kazanılmasını da sağlar. "Bu bakış açısına göre Lenin, işçilerin devrimci eğilimlere sahip olmaması nedeniyle karamsardı ve bu yüzden hakiki bir kitle hareketinden vazgeçmeye meyilliydi. Dolayısıyla da bunun yerine, daha ziyade entelijensiyadan devrimcilerin oluşturduğu, seçkin ve komplocu bir yeraltı partisi kurmayı hedeflemişti. Buradan hareketle ders kitabı yorumu, Lenin ile Avrupa Sosyal Demokrasininin geri kalanı arasında temel bazı karşıtlıklar görür. Onlar iyimserken Lenin karamsardır. Onlar kaderciyken, Lenin iradecidir. Onlar demokratikken, Lenin seçkincidir. Onlar bir kitle hareketine kendilerini adanmışken, Lenin komplocudur." Oysa tam tersine Lenin karamsarlıktan uzak, kitle hareketine inanan ama onun doğru bir şekilde yönlendirilmesi gerektiğini vurgulayan, iradesini duygularını törpüleyerek değil yoğunlaştırarak çelikleştiren biridir. Lih'in Lenin'inin temel tezi de tam bu yoğunlaşmaya odaklanır ve devrimin liderinin teorisinin aile geçmişi ve kişisel deneyimlerle nasıl bir bağı olduğunu açığa çıkarmaya çalışır.



Lenin'i Yeniden Keşfetmek, Lars T. Lih, Çevirmen: Melih Pekdemir, 896 syf., Ayrıntı Yayınları, 2018.

Lenin'i Yeniden Keşfetmek ise yine Lenin'in yanlış okunmasının önüne geçmeye çalışan önemli bir çalışma. Lih bu sefer Ne Yapmalı'nın standart okumalarının yanlışlığını göz önüne sermeye çalışır. "Çünkü

Ne Yapmalı?’nın yeni nesil okurları Lenin’in kitabını kendi bağlamından çıkarmışlar ve dolayısıyla ruhu- nu ve etkisini temelinden çarpıtmışlardır.” Lenin’in Batılı sosyalist partilerin modelini reddeden, onun yerine eski Narodnaya Volya gibi popülist devrimci- lerin komplocu yeraltı örgütlerinin güncellenmiş bir versiyonunu temel alan yenilikçi bir parti örgütleme planı olduğuna dair kolaycı yorumlar da bu çarpıt- manın merkezi konumundadır. Oysa Lenin, çelik bir disipline sahip gizli örgütü, kitlelerle sıkı bağların ge- liştirilmesi için tasarlamıştı. Hem polisten kaçabilecek hem de kitlelerin hareketine dahil olabilecek, işçilerin tabiatları gereği reformist olduğuna dair endişe duy- maktan uzak bir devrimciler kuşağının yaratılması- nı gerekmektedir. Lih’e göre Lenin, işçilerin devrimci yönelişine güvenen, böyle bir yönelişe öncü parti ile müdahaleler yaparak devrimin gerçekleşmesini amaç- layan bir kuram ortaya atmıştı. Dolayısıyla Batılı sos- yalist örgütlenmelerin modelini reddetmiyor, gelişti- riyordu. Kısacası Lenin’i Yeniden Keşfetmek’te Lih, Lenin’in standart okumalarını mahkum ederken hem yanlış yazılan bir tarihi düzeltiyor hem de bugünü an- lamanın farklı yollarına olanaklar yaratıyor.

Sonuç olarak Miéville de Lih de kitaplarında devrimin doğru bilinen yanlışlarına yöneliyor. Miéville, Ekim’de bir kere gerçekleşmiş olanın bir daha gerçekleşebile- ceğine olan inancını vurgulayarak devrimin olanaklı olduğunu hatırlatıyor. Üstelik bunu devrim liderlerini kahramanlaştırarak değil, insani özelliklerine vurgu yaparak gerçekleştiriyor. Lih ise hem Lenin’de hem de Lenin’i Yeniden Keşfetmek’te, standart ders kitabı yorumlarının katılaşmış, eskimiş ve önyargılı çıka- rımlarına karşı Lenin’i anlamamanın olanaklarını yarat- manın zorunluluğu üzerine duruyor. Bu çabanın hem geçmişini hem şimdiki anlamamızı hem de geleceği düş- lemimizi kolaylaştıracağını umut ediyor. Ekim, Lenin ve Lenin’i Yeniden Keşfetmek Ekim Devrimi’ne farklı bir gözle bakmak, devrimi anlama inadını sürdürmek için okunması gereken eserler olarak dikkat çekiyor- lar.

“

Sonuç olarak Miéville de Lih de kitaplarında devrimin doğru bilinen yanlışlarına yöneliyor. Miéville, Ekim’de bir kere gerçekleşmiş olanın bir daha gerçekleşebileceğine olan inancını vurgulayarak devrimin olanaklı olduğunu hatırlatıyor. Üstelik bunu devrim liderlerini kahramanlaştırarak değil, insani özelliklerine vurgu yaparak gerçekleştiriyor.



Rüzgara Karşı: İnanç, kararlılık ve cesaretin hikayesi

Juliana Buhring'in "Rüzgara Karşı" kitabı, bisiklete ilk kez 30 yaşındayken binmesine rağmen sekiz aylık antrenman ile Guinness Rekorlar Kitabı'na giren Buhring'in ilham verici hikayesini anlatıyor. Beş ay ve binlerce kilometre süren bu destansı yolculuk okura bir soruyu sorduruyor, insan isterse neleri başaramaz ki?

Adalet Çavdar

Bisiklet tutkunlarına sorarsanız size en büyük korkularının bir daha bisiklet sürememek olduğunu söyleyeceklerdir. Selenin üstüneyken tek başınıza kendi kendinize yettiğiniz kadardır dünya. Bacaklarınızın pedalları itip çekebildiği kadarıyla gider ve dünyaya kafa tutarsınız. Kimi zaman yokuş çıkmaktır zafer. O yokuşun bitiminde pedal kesmeden devam edersiniz, zaferinizi kutlayamadan bir sonrakinin peşine düşersiniz. Kimi zaman hızlı ve tehlikeli bir iniştir, keskin bir virajdır; sağ salim kurtulup teker patlatmadan, çukurlara uğramadan sıyrılıp uzaklaştığınız. Araba ya da motorsikletinizi çalıştıran akaryakıt için benzin istasyonunda para vermek yoktur hayatınızda. O yakıt sizin yiyip içtikleriniz ve keskin iradenizdir. Bir pedal daha, sonra bir tane daha, durmadan ve bıkip usanmadan, bir tane daha. Böyle böyle akar gider dünya ve siz mevsimine göre kavuran güneşin altındasınız ya da sulu sepken yağmur altında, sizi gerisin geri iten buz gibi bir rüzgar vardır karşınızda.

Yazar Juliana Buhring dünyaya kafa tutan kadınlardan biri. Bisikletiyle dünya etrafında en kısa sürede tur atan kadın kendisi. Bu benzersiz serüveni kendi ağzından anlattığı gezi ve anı kitabı Rüzgara Karşı, orijinal adıyla This Road I Ride, dilimize Şeyda Odabaş tarafından çevrilip Garaj Yayınları tarafından yayınlanmış. Bu kitap yazarın ikinci kitabı. İlk kitabı Not Without My Sisters ile dünya çapında sansasyonel bir etki yaratmış. Çünkü Buhring, kendisi gibi tarikat evlerinde doğup büyüyen ve aynı çileli yollardan geçmiş dünyanın her yerindeki çocukların dramına dikkat çeken, farkındalık yaratan gizli kahramanlardan. Size anlatmaya çalıştığım dünya turunda bolca bahsettiği bu yaşamını kitabı okurken sıkça gözünüzün önüne getirme şansınız olacak.

“

Bu kitap yazarın ikinci kitabı. İlk kitabı Not Without My Sisters ile dünya çapında sansasyonel bir etki yaratmış. Çünkü Buhring, kendisi gibi tarikat evlerinde doğup büyüyen ve aynı çileli yollardan geçmiş dünyanın her yerindeki çocukların dramına dikkat çeken, farkındalık yaratan gizli kahramanlardan.

**Juliana Buhning**

ÖZGÜRLEŞME YOLUNDA

Tarikat evinde doğup büyüyen yazar bildiğimiz aile kalıplarına uymayan bir yaşam tecrübesine sahip. Bu da onu pek çoğumuzdan farklı bir insan yapmış. Vazgeçmeyen, pes etmeyen, gücü ve azmini o bitmez tükenmez inadından devşiren çok güçlü bir kadın Juliana. Onu ve kendisi gibi olanları bizden ayıran ve birbirlerinden ayrılmaz bağlarla bir arada tutan şey bu sıradışı -ama aslında bir o kadar da global olan- hayat tecrübeleri. Yüksek duvarlar ardında toplumdaki izole bir yaşamdan kaçıp toplum denen curcunanın içinde sudan çıkmış balık gibi hisseden insanları düşünün. Kendilerine yardımcı olabilecek insanlar yine kendilerinden önce o tarikatı terk edip kendi başlarının çaresine bakmak zorunda kalan ağabeyler ve ablalar olsun. Başlarından geçenleri ve gelecekte onları neyin beklediğini kendilerinden iyi kim bilebilir ki zaten... Hayata sıfırdan başlamak tam olarak böyle bir şey olmalı. İşte böylesi sebeplerle Kız kardeşim Olmadan Asla kitabını beraber yazdığı "kardeşleriyle" birlikte bir dernek kurup daha sonrasında Safe Passage/Güvenli Geçiş adında bir vakıfla birleşmişler. Amaçları tarikatlardan kurtulan gençleri dışarıdaki dünyaya hazırlayabilmek için kaynak ve destek bulmak. Dışarıda akan ve adına modern hayat dediğimiz hercümerç ile en yakın bağları, içinde buldukları ve onları ana babadan yoksun büyüten, cemaat içinde birey olmaktan uzak, boyun eğip sürünün parçası olmayı kabul ettiren bir global misyoner yetiştirme okulu. İşte bu çocukların en büyük ortak noktası kim olduklarını tanımlayan şeyin geçmişleri olmasını reddetmeleri. Sizlere bu çocuklarla empati kurmak için pek bir şey bırakmadıysa bu, Juliana ve kendisi gibi olanların adına cehennem de diyebileceğimiz bir çocukluk ve gençlikle imtihan edilmiş olmalarından ve bizlerin de görece çok daha şanslı olmamızdan kaynaklıdır.

İşte böylesine ıstırap dolu bir ilk gençlik onu tarikat/cemaat içinde yediği asi damgasıyla bileyip şekillendirmiş ve kendisinden önce kaçış yolunu gösterenlerin peşinden sürükleyerek dünyanın farklı kıtala-

rında, farklı ülkeler ve toplumların kıyısında yaşadığı hayattan alıp İtalya'nın Napoli şehrine getirmiş. Bir özel okulda İngilizce öğretmenliği yapan yazar için, bir gece barda tanıştığı bir erkeğin kendi hayatını bu kadar radikal bir şekilde değiştireceğini düşünmek başlarda mümkün değilmiş. Aynı erkeğin dramatik ölümü ise kendisi için bir hayatın sonu ve azimli karakteri sayesinde bir diğerinin başlangıcı olmuş.

Hayatı boyunca hiç bisiklet sürmemiş bir insan düşünün. 30 yaşında bisikletin selesine oturup aylarca antrenman yaparak dünya turuna çıkmayı kafasına koymuş olsun. Bunun için en yakın dostlarının şüpheli ve şevk kırıcı yorumlarına bile göğüs gersin ve neyse ki içlerinden bir tanesinin bitmez tükenmez desteği sayesinde inancına tutunup yola çıkmaya karar versin. Hem de herkesin gittiği batıdan doğuya rotaların tam tersine. İşte bu yolculuğun kendi iç dünyasını değiştirdiği, yoluna çıkan 4 kıta ve 19 ülkenin ona kattıklarıyla kendisini bambaşka bir insana dönüştürdüğü, kendisine yeniden yaşama sevinci katmasına sebep olmuş. Sıfırdan başlamanın ne demek olduğunu herkes bilemez diyen yazar adeta bu mevhumun kitabını yazmış.

Burada sizlere Juliana'nın dünya çevresinde bisikletle en hızlı tur atan kadın olmak için değil ama; hazır yola çıkmışken ve bunu da başarmış hiçbir kadın olmadığını fark ettiği için Guinness Rekorlar Kitabı'na kaydettirme uğraşından da bahsetmek gerek. Erkek dominasyonu sebebiyle Guinness kurulu bile bu rekora göz diken Juliana'ya nasıl kriterler uygulayacaklarına sıkı tartışmalar sonucunda karar verebilmiş. Kitapta bu yazışmaların ve can sıkıcı süreçlerin dökümünü de göreceksiniz.

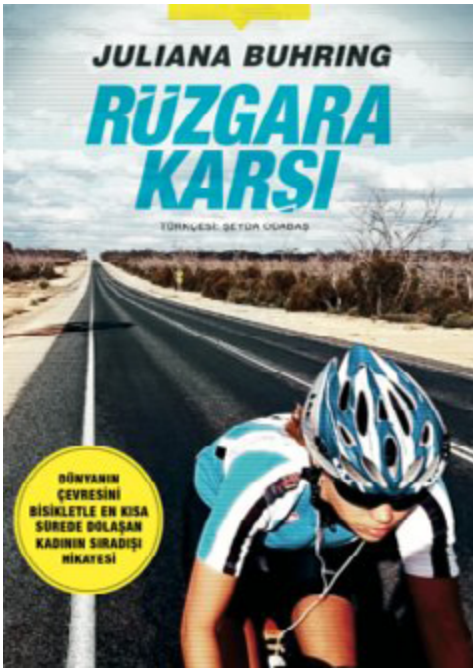


Erkek dominasyonu sebebiyle Guinness kurulu bile bu rekora göz diken Juliana'ya nasıl kriterler uygulayacaklarına sıkı tartışmalar sonucunda karar verebilmiş. Kitapta bu yazışmaların ve can sıkıcı süreçlerin dökümünü de göreceksiniz.

JULIANA'NIN YOLU TÜRKİYE'DEN DE GEÇİYOR

Kendisini destekleyen yüzlerce insanın şans dilekle-

riyle Napoli'den başlayan zorlu yolculuk Fransa ve İspanya'yı kat ettikten sonra onu Portekiz'den Amerika kıtasına taşıyor. ABD'yi doğu-batı yönünde aşırp Yeni Zelanda ve sonrasında Avustralya'nın doğu sahillerine ulaşan Juliana bu binlerce kilometre süren yolculuk boyunca zorlukların bin bir türlüüne göğüs geriyor. Güney Asya'nın muson yağmurlarıyla ıslanıp Hindistan'a vardığında ise zorluklar adeta zirve yapıyor. Pedal basıp geçtiği binlerce kilometre yol boyunca kendisini en çok zorlayan ülke Hindistan. O zamana kadar defalarca patlayan lastikler, atan zincir ve kırılan vites kolları -ve tabii ki saksağanlar- kendisini Hindistan'ın insanları ve hijyen seviyesi kadar zorlayamıyor. Haftalar süren ızdırap sonunda bindiği uçak onu ülkemize getiriyor ve yolculuk bir anda bambaşka bir çehreye bürünüyor. Pakistan, Afganistan ve İran'ın bir kadınının tek başına bisikletle seyahat etmesine izin vermediği için kalan mesafeleri rekor süresi içinde geçirebilmek adına Ankara'ya uçuyor mecburen. Ankara'dan Yunanistan sınırına kadar geçen sürede bahsedilen misafirperverlik ve sunulan yemeklerden sonra yolculuğun son çeyreğine pedal süren Juliana, Yunanistan'ın zorlu coğrafyası ve mükafat gibi manzaralarını aşarak yolculuğun son dilimlerine geçiyor. Henüz tamamlaması gereken beş bin kilometre yol zorunluluğu ve bunun için gerekli bir aylık süre gezgin yazarımızı son ve en büyük dayanıklılık sınavına tabi tutuyor. Beş ay ve binlerce kilometre süren bu destansı yolculuk okura bir soruyu sorduruyor, insan isterse neleri başaramaz ki?



Rüzgara Karşı, Juliana Buhring,
Çevirmen: Şeyda Odabaş, 232 Sayfa,
Garaj Yayınları, 2019.

Butik yayınevlerinin yayınladığı kitaplar büyük piyasanın hızı içerisinde gözden kayboluyor. Bazen iyi bir kitabın farkına yıllar sonra varıyorsunuz. Rüzgara Karşı, bu butik yayıncılık kültürünün gözden kaçan eserlerinden biri. Kulaktan kulağa yayılarak ikinci baskıyı yapabilmiş şanslı kitaplardan biri. Garaj Yayınları yakın zamanda Juliana Buhring'in ilk kitabı olan ve Türkçeye Kız kardeşim Olmadan Asla adıyla çevrilmekte olan kitabını yayınlamaya hazırlanıyor.

ETKİNLİK

BEN FERÖ

19 Ekim 2019
Saat: 14:00
İzmir

**AÇIK AİLE**

20 Ekim 2019
Saat: 20:30
Yasemin Yalçın
Sahnesi,
İstanbul

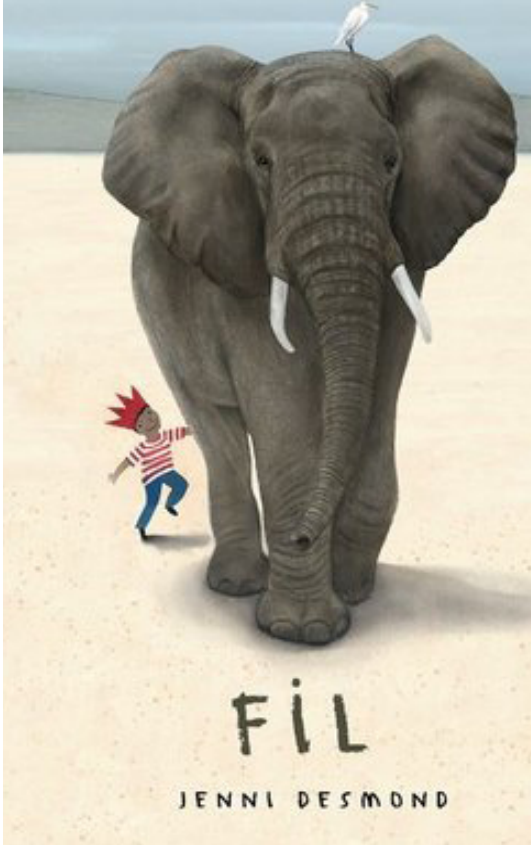
**AZINLIKTA
KALDIK**

29 Ekim 2019
Saat: 20:00
Diyarbakır
Büyükşehir
Belediyesi
Diyarbakır

**FAZIL SAY -
SU VE UMUT**

21 Aralık 2019
Saat: 20:30
Volkswagen Arena,
İstanbul

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

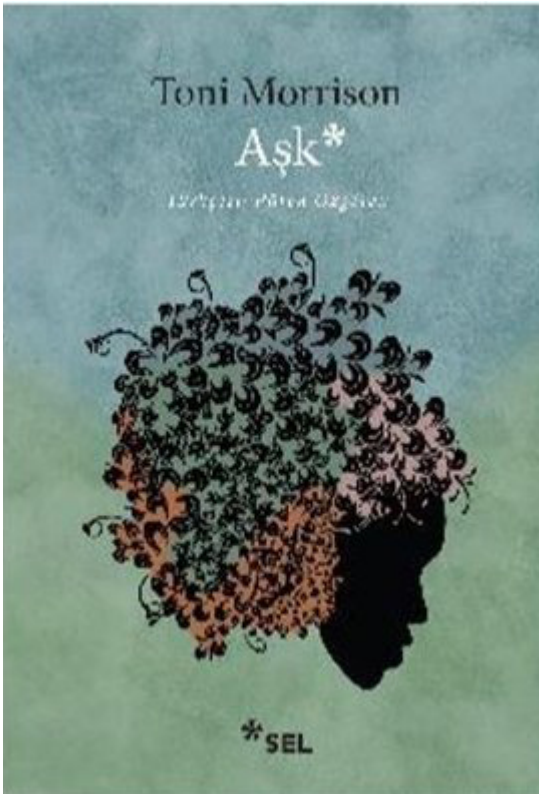


Fil

Yazar: **Jenni Desmond**

Yayınevi: **Odtü**

Sayfa Sayısı : **48**



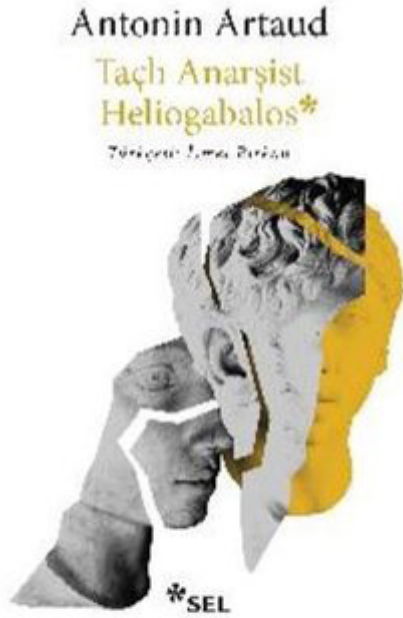
Aşk

Yazar: **Toni Morrison**

Yayınevi: **Sel Yayıncılık**

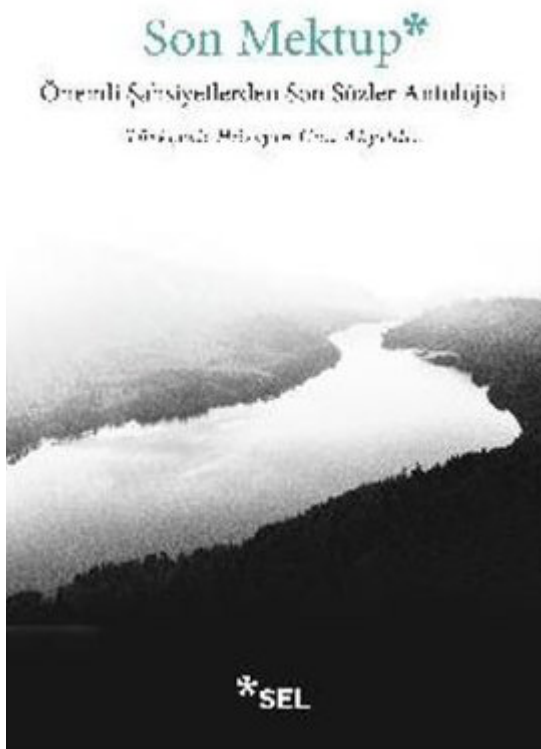
Sayfa Sayısı: **247**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR



Taçlı Anarşist Heliogabalos

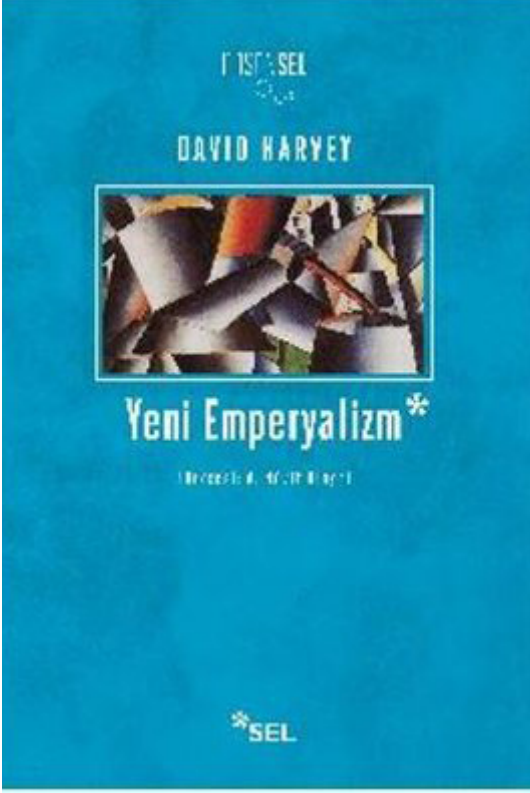
Yazar: Antonin Artaud
Yayınevi: Sel Yayıncılık
Sayfa Sayısı : 165



Son Mektup

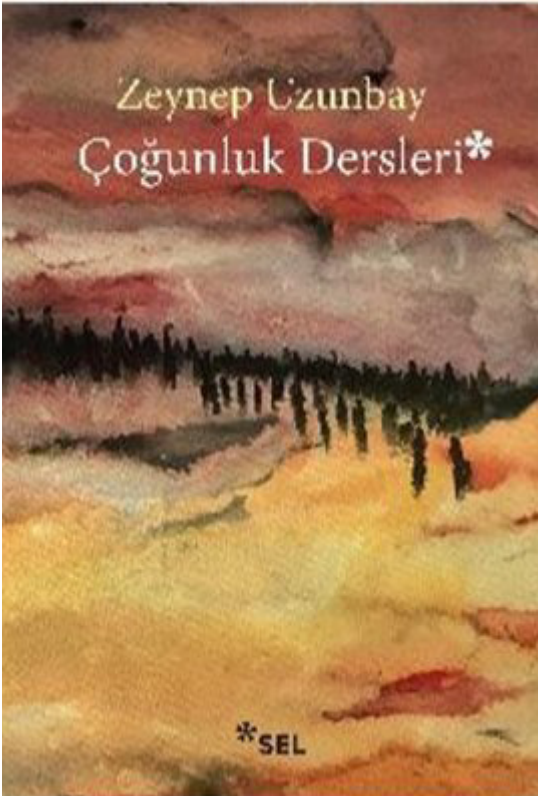
Yazar: Kolektif
Yayınevi: Sel Yayıncılık
Sayfa Sayısı: 317

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR



Yeni Emperyalizm

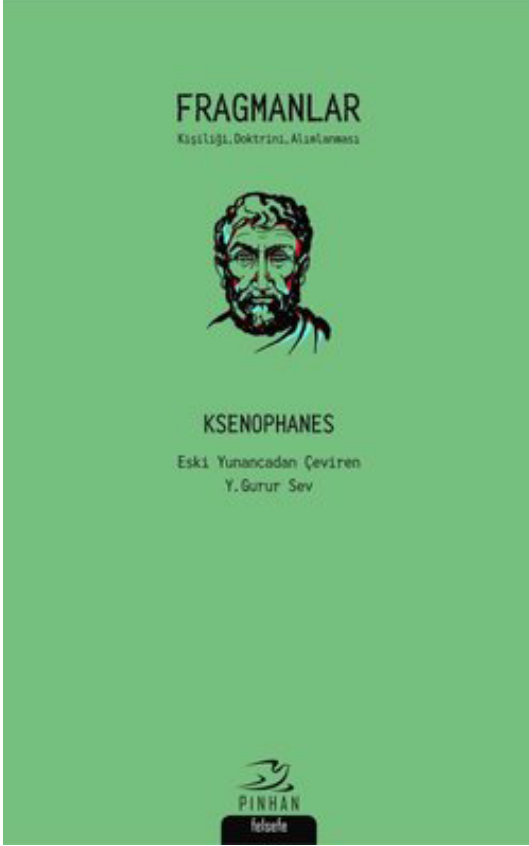
Yazar: **David Harvey**
Yayınevi: **Sel Yayıncılık**
Sayfa Sayısı : **191**



Çoğunluk Dersleri

Yazar: **Zeynep Uzunbay**
Yayınevi: **Sel Yayıncılık**
Sayfa Sayısı: **135**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR



Fragmanlar-Kişiliği Doktrini Alımlanması

Yazar: **Ksenophanes**

Yayınevi: **Pinhan Yayıncılık**

Sayfa Sayısı : **64**



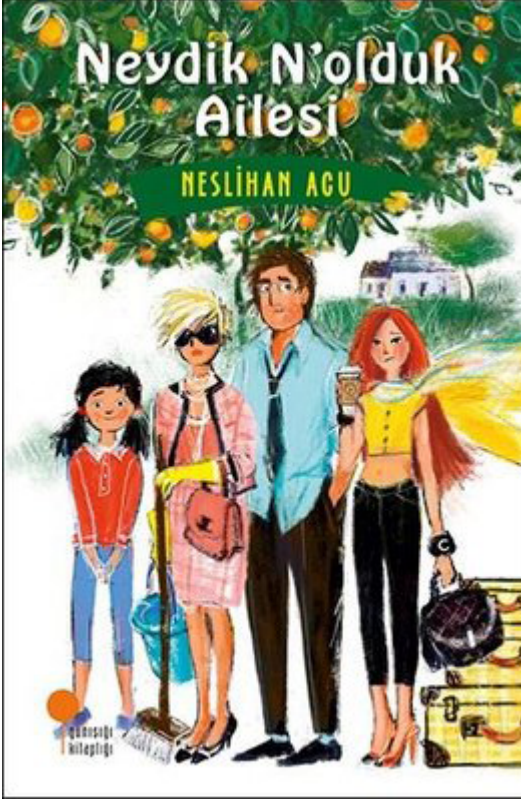
Sosyal Teori

Yazar: **William Outhwaite**

Yayınevi: **Sel Yayıncılık**

Sayfa Sayısı: **124**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

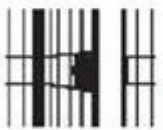


Neydik N'olduk Ailesi

Yazar: Neslihan Acu

Yayınevi: Güneşli Kitaplığı

Sayfa Sayısı : 284



H. Selim Açıan

**“SÜRÜYOR
O KAVGA”**

*SEL

Sürüyor O Kavga

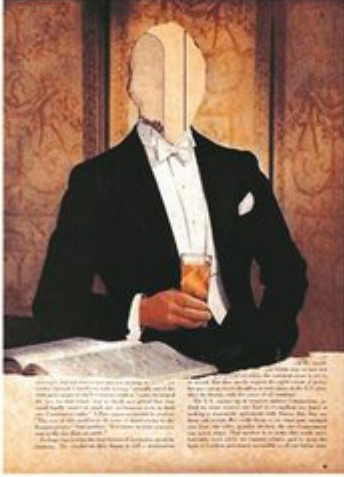
Yazar: H. Selim Açıan

Yayınevi: Sel Yayıncılık

Sayfa Sayısı: 317

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Maskeli Balo ve Diğer Öyküler



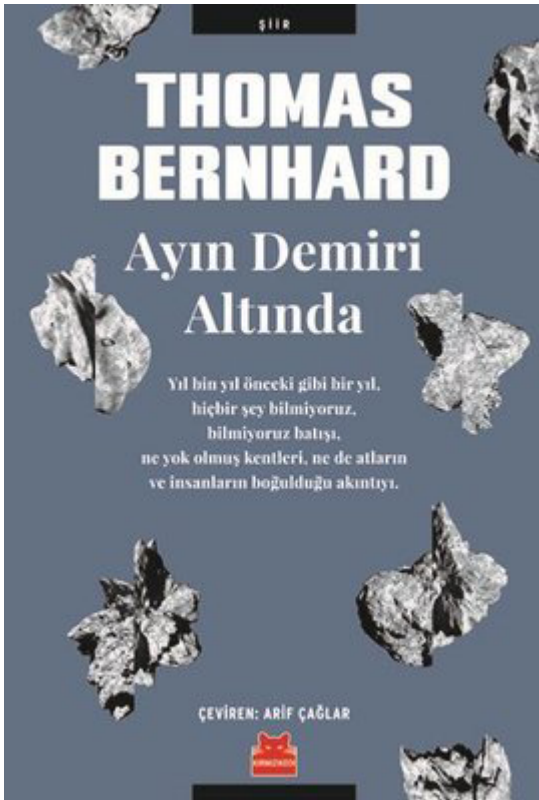
ÖZCAN ERGÜDER

ÖYKÜ



Maskeli Balo ve Diğer Öyküler

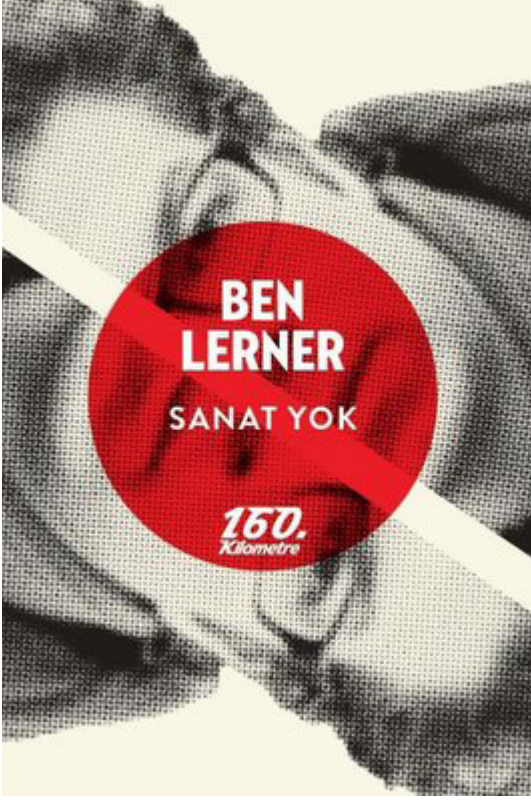
Yazar: Özcan Ergüder
Yayınevi: Kırmızı Kedi
Sayfa Sayısı : 352



Ayın Demiri Altında

Yazar: Thomas Bernhard
Yayınevi: Kırmızı Kedi
Sayfa Sayısı: 96

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR



Sanat Yok

Yazar: **Ben Lerner**
Yayınevi: **160.Kilometre**
Sayfa Sayısı : 72

ÖYKÜ

DENİZ KARANFİL
ÇAĞANOZLAR İNDİĞİNDE



Çağanozlar İndiğinde

Yazar: **Deniz Karanfil**
Yayınevi: **Alakarga Yayınları**
Sayfa Sayısı: 96

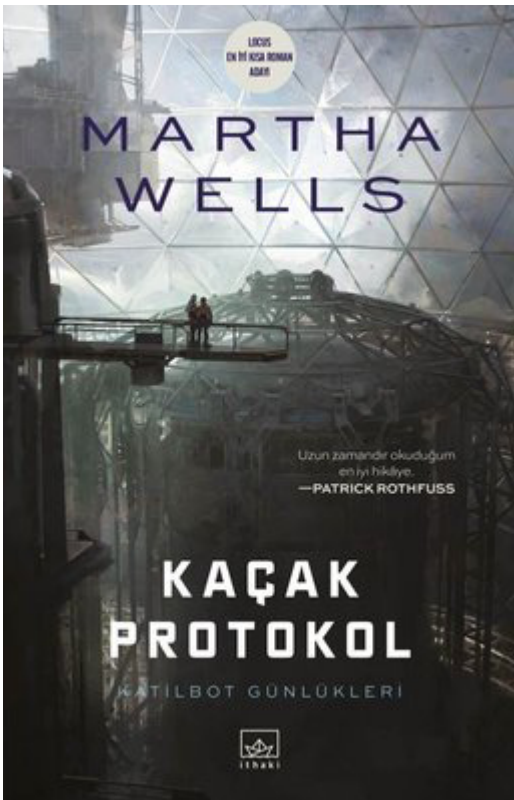


YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR



Bunu Sen de İstiyorsun

Yazar: **Kristen Roupenian**
Yayınevi: **İthaki Yayınları**
Sayfa Sayısı : **224**



Kaçak Protokol

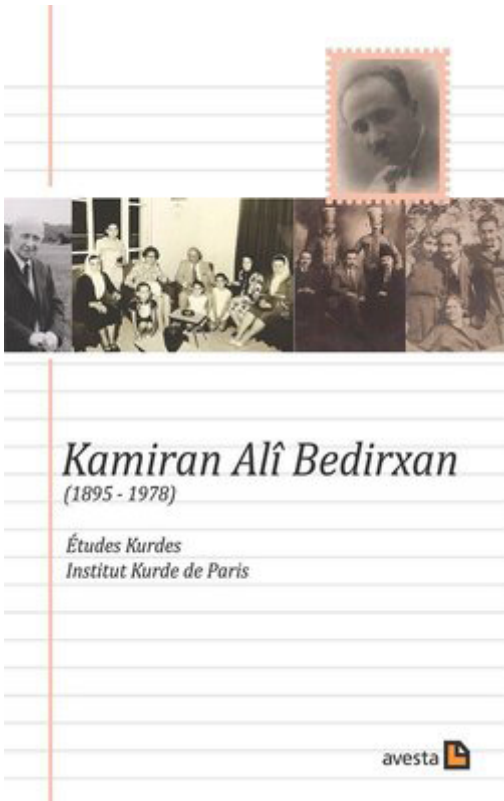
Yazar: **Martha Wells**
Yayınevi: **İthaki Yayınları**
Sayfa Sayısı: **128**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR



Emirxane Lepzerin u Kela Dimdim-Di Navbera Meju u Efsaneye da

Yazar: **Eli Teter Nerweyi**
Yayınevi: **Avesta Yayınları**
Sayfa Sayısı : **208**



Kamiran Ali Bedirxan

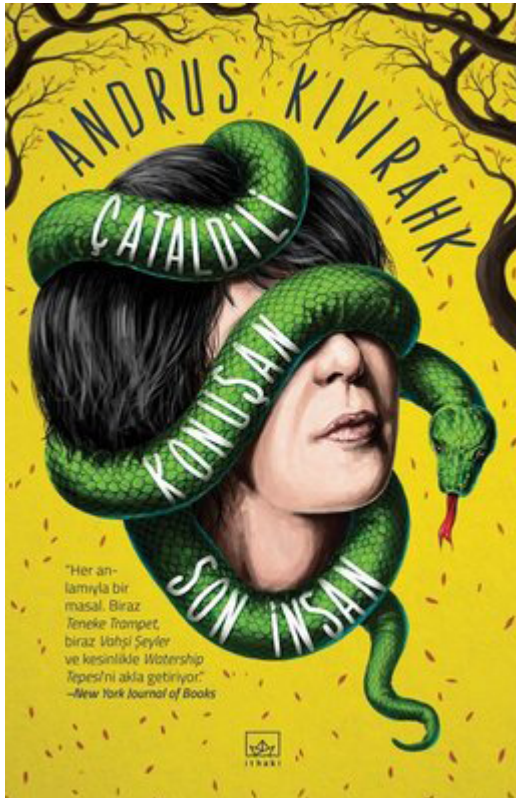
Yazar: **Kolektif**
Yayınevi: **Avesta Yayınları**
Sayfa Sayısı: **144**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR



Sanatın Önemli Anları

Yazar: Lee Cheshire
Yayınevi: Hep Kitap
Sayfa Sayısı : 176



Çataldili Konuşan Son İnsan

Yazar: Andrus Kivirahk
Yayınevi: İthaki Yayınları
Sayfa Sayısı: 400

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR



Beni mi?

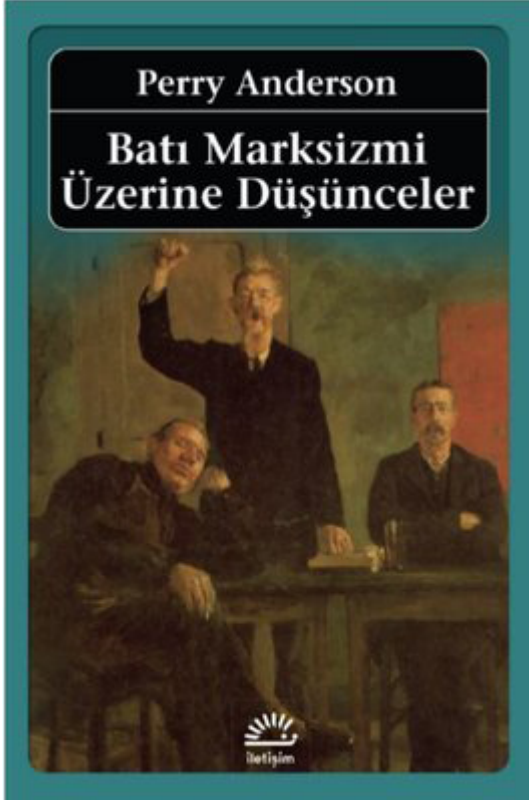
Yazar: Suat Derviş
Yayınevi: İthaki Yayınları
Sayfa Sayısı : 206



Jürgen: Bir Adalet Komedi

Yazar: James Branch Cabell
Yayınevi: İthaki Yayınları
Sayfa Sayısı: 336

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR



Batı Marksizmi Üzerine Düşünceler

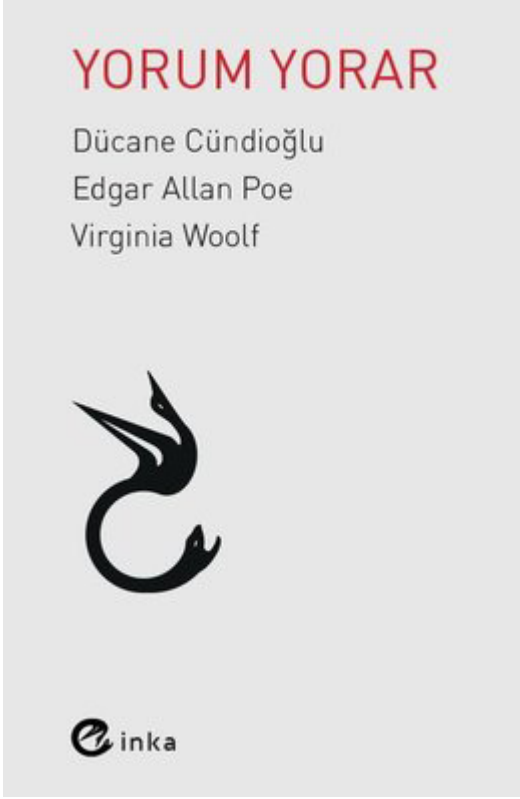
Yazar: Perry Anderson
Yayınevi: İletişim Yayıncılık
Sayfa Sayısı : 181



Hayat Dudaklarda Mey Seti-2 Kitap Takım

Yazar: Murat Meriç
Yayınevi: Overteam Yayınları
Sayfa Sayısı: 288

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR



Yorum Yorar

Yazar: Kolektif
Yayınevi: İnkayayıncılık
Sayfa Sayısı : 104



Resimlere Bakmak

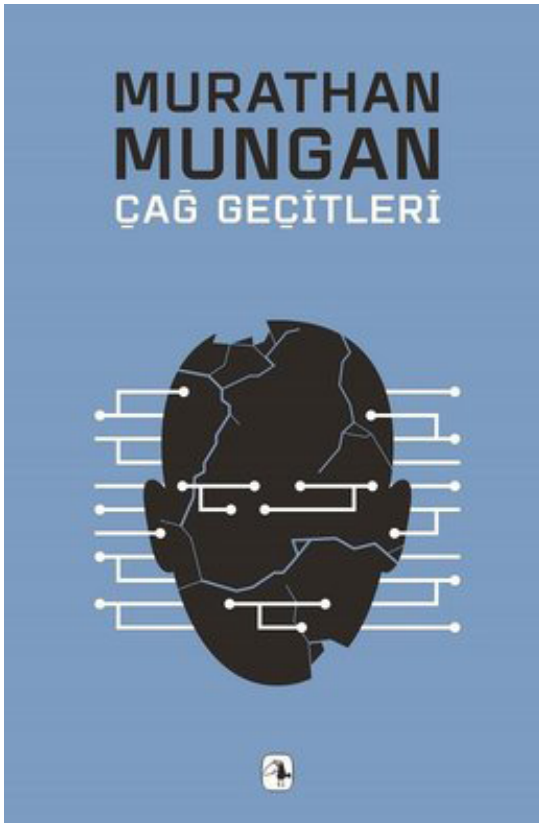
Yazar: Susan Woodford
Yayınevi: Hep Kitap
Sayfa Sayısı: 176

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR



Gözleri Bağlı Adam

Yazar: Adnan Özyalçiner
Yayınevi: Manos Kitap
Sayfa Sayısı : 104



Çağ Geçitleri

Yazar: Murathan Mungan
Yayınevi: Metis Yayınları
Sayfa Sayısı: 136

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR



Barış Akademisyenlerinden Hudüt Dışı Öyküler

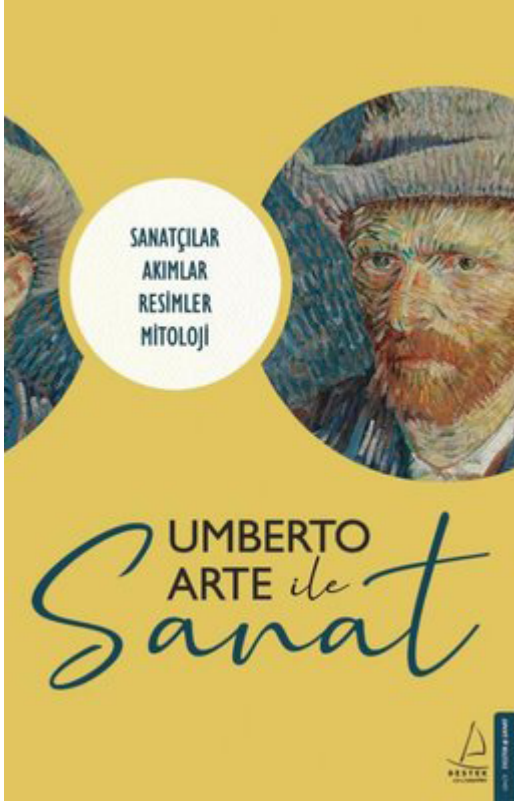
Yazar: Kolektif
Yayınevi: Nota Bene Yayınları
Sayfa Sayısı : 184



Çeme Barane

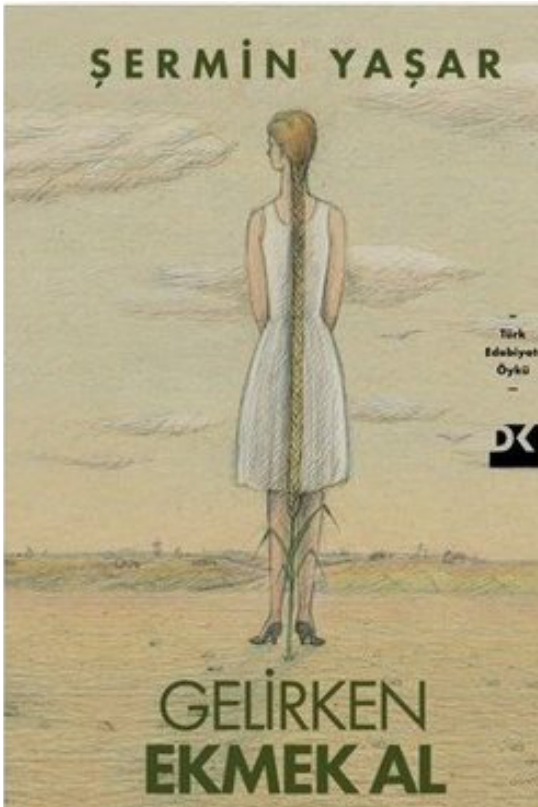
Yazar: Berken Bereh
Yayınevi: Avesta Yayınları
Sayfa Sayısı: 112

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR



Umberto Arte ile Sanat

Yazar: Kolektif
Yayınevi: Destek Yayınları
Sayfa Sayısı : 424



Gelirken Ekmek Al

Yazar: Şermin Yaşar
Yayınevi: Doğan Kitap
Sayfa Sayısı: 196

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR



Hiçbir Yerin Ortasında

Yazar: Ezgi Polat
Yayınevi: Can Yayınları
Sayfa Sayısı : 136



Güzel ve Ejder-Lumpi Lumpi Arkadaşım Ejderha

Yazar: Silvia Roncaglia
Yayınevi: Can Çocuk Yayınları
Sayfa Sayısı: 56

ÇOK SATAN KİTAPLAR**EDEBİYAT****1. Aşkımız Eski Bir Roman**

Ahmet Ümit, Yapı Kredi Yayınları

2. Kendine Hoş Geldin

Miraç Çağrı Aktaş, Olimpos Yayınları

3. Fareler ve İnsanlar

John Steinbeck, Sel Yayıncılık

4. Hayvan Çiftliği

George Orwell, Can Yayınları

5. Fahrenheit 451

Ray Bradbury, İthaki Yayınları

6. Beyaz Zambaklar Ülkesinde

Grigory Petrov, Karbon Kitaplar

7. 1984

George Orwell, Can Yayınları

8. Simyacı

Paulo Coelho, Can Yayınları

9. Suç ve Ceza

Fyodor Mihayloviç Dostoyevski, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

10. Cesur Yeni Dünya

Aldous Huxley, İthaki Yayınları

11. İçimizdeki Şeytan

Sabahattin Ali, Yapı Kredi Yayınları

12. Sineklerin Tanrısı

William Golding, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

13. Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

14. Bir İdam Mahkumunun Son Günü

Victor Hugo , Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

15. Olağanüstü Bir Gece

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları



ÇOK SATAN KİTAPLAR

EDEBİYAT DIŞI

1. Bir Ömür Nasıl Yaşanır?
Hayatta Doğru Seçimler İçin Öneriler
İlber Ortaylı, Kronik Kitap

2. Bırak ve Rahatla
Adem Güneş, Timaş Yayınları

3. Momo
Michael Ende, Pegasus Yayınları

4. Tüfek, Mikrop ve Çelik
Jared Diamond, Pegasus Yayınları

5. Şehvetiye Tarikatı
İsmail Saymaz, İletişim Yayınları

6. Derin ve Gizli Devlet Gazetecisi Olarak İtiraflarım
Sabahattin Önkibar, Kırmızı Kedi

7. Hayvanlardan Tanrılara Sapiens
Yuval Noah Harari, Kolektif Kitap

8. Ekonominin Temelleri Kavramlar ve Kurumlar
Mahfi Eğilmez, Remzi Kitabevi

9. Bağırmayan Anneler
Hatice Kübra Tongar, Hayy Kitap

10. İyi Hissetmek
Dr. David Burns, Psikonet Yayınları

11. Gerçek Tıp Yitik Şifanın İzinde
Aidin Salih, Yitik Şifa

12. Metastaz
Barış Pehlivan-Barış Terkoğlu, Kırmızı Kedi

13. Klinik Görüşme - Psikolojik Değerlendirme Esasları
Kolektif, İthaki Yayınevi

14. Beyinde Ararken Bağırsakta Buldum
Serkan Karaismailoğlu, Elma Yayınevi

15. Değişen Beynim
Sinan Canan, Tuti Kitap

